

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-7.
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELOFIZETESI ÁRAK

Egész évre . . . . . 1150 Le.
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy óra 110

XI évfolyam ♦ 162. szám

1928 július 24 Kedd

• 5688 Ab 7 •

Baszetter Róbert
Budapest

Cenzurat: Süclü

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Amerika segítsége

Idők jele, amikor olvassuk, hogy Paul Painlevé, a francia köztársaság hadügyminisztere — Amerikának az európai új-jáépítésben való részvételéről írva — a világbékét hirdeti és boldog optimizmussal hiszi, hogy a kontinens a nagy háborus pusztítások ellenére is rendelkezik még olyan és annyi javak fölött, amelyekből a gazdasági virulás új korszaka fakadhat.

— A boldog sors — írja Painlevé — megkímélte az Egyesült Államokat a háboru borzalmaitól és azoktól a nehézségektől is, amelyekkel kontinensünknek erős küzdelmeket kell folytatnia még ezekben az időkben is. Ez a szerencsés sors okozta, hogy Amerika gazdasági élete olyan lendületnek indult, amilyen nem adható egyetlen országnak sem és amit az Unió, nagy jövőjébe vetett minden szilárd bizakodása ellenére, tizenöt évvel azelőtt még remélni sem mert. A háboru óta kéimeríthetetlennek látszó természeti kincseit nemcsak kiaknázni tudja, hanem szaporította is e kincseket és gazdasági életét úgy szervezte meg, hogy a javak az Egyesült Államok területén, nemcsak racionálisan vannak elosztva, hanem ami ennél is fontosabb, a megszerzési költségében a szociális igazság áll.

Egészen logikus, hogy ilyen gazdasági fölény mellett Amerika hatálosan tud közreműködni a világbéke érdekében. Nagyvonalúan, eredményekkel kecsesgelen hirdetheti a nemzetközi együttműködést, amivel egyébként olyan munkát végez, ami végeredményében Amerikának is csak hasznára válhat. De én azt hiszem — ha elkerülhetetlen áldozatok árán is, — hogy előbb vagy utóbb az öreg Európa is fogja győzni a nehézségeket és végül Amerika segítsége nélkül is egyensúlyba fog kerülni.

Az Egyesült Államok ezidőszerezt főleg export-nemzetként alakul. De nem tart sokáig és Közép- és Délamerika már nem lesz elegendő arra, hogy Északamerika áruit felvegye. Amerikának tehát vitális érdeke, hogy a négyszázmillió Európában áru számára új piacokat szerezzen. Az Uniónak saját jól felfogott érdeke, hogy egyre nagyobb ipara számára megteremtse a két kontines árucseréjét, komoly érdeke, hogy Európában minél nagyobb árutömegeket helyezzen el és egyúttal, hogy Európából megkapja mind azt, amit a mi civilizációnk nemcsak irodalmi és művészi téren, hanem az ipar különböző ágaiban is annyi tehetséggel produkál. Nagyon rövidlátó politika lenne, ha az Egyesült Államok mai természeti és fölényes gazdasági helyzetét önzően és szűkebbbűten, csakis saját előnyére használná ki. Az olyan politika, amely csak a pillanatnyi és inkább látszólagos, mint igazi hasznot tekinti, a jövőben feltétlenül megbosszulná magát. Egy nagyszabású, böles és racionális magatartás Európával szemben feltétlenül elősegítené és siettelné a súlyos megpróbáltatásokon keresztül ment kontinens újjaépítését. Egyúttal előnyt jelentene ez az Egyesült Államok számára

is, mellyel feltétlenül számíthatnia kell a jövőben.

Paul Painlevé, a francia hadügyminiszter minden sorából kiértöndök, hogy o

is a világbéke jegyében látja a fejlődést. Az árucikkek kicserélődését és az eszközök cseréjét a két világrész civilizációjának szorosabb érintkezését, az emberi

ség együttműködését óhajtja a hadügyminiszter, aki szuronyok fölött rendelkezik s aki mégis a béke zászlaját lobogtatja.

Véres vasutassztrájk Délindiában

Százezer vasuti munkás proklamálta a sztrájkot

Madras, július 23. A délindiai vasútársaság munkásai általános sztrájkot proklamáltak. A sztrájk közel 100.000 vasuti munkásra terjed ki.

A sztrájkoló vasutasok lehetetlenné teszik a szükségforgalom fontartását is, amennyiben mindenütt megszállották a vasutvonalakat és tanvát ütöttek a sineken. A rendőrség messzemenő intézkedéseket fogantatosított a vasuti forgalom biztosítására. A sztrájkolók vezetőit letartóztatták.

London, július 23. Madrasból jelentik, hogy az indiai vasutassztrájk egyre véresebb formákat ölt.

Ma véres összeütközésekre került a sor a sztrájkolók és a rendőrség között. Ez alkalommal kilenc sztrájkoló és egy európai rendőr esett áldozatul a zavargásoknak. A bepusztított rendőrök a sztrájkolók közül kilencet többé-kevésbé súlyosan megsebesítettek. A sztrájkolók azt a módszert követik, hogy a vasuti sinekre vetik magukat

és így akariák a közlekedést megakadályozni. A mai véres összeütközést az okozta, hogy amikor a rendőrség felszólította a sztrájkolókat, hogy keljenek fel a sinekről, azok nem engedelmeskedtek és fejszékek megtámadták a rendőröket, akik azután a tömeg közé löttek. A sztrájkolók több vasuti állomást megtámadtak és szétromboltak. Főbb vonalon megszakadt a táviróforgalom, Madrasban körülbelül ötven sztrájkolót letartóztattak.

Kölcsön vagy opció?

Az „Adeverul” nyílt levélben szólítja fel a kormányt, hogy aktaszerűen bizonyítsa a kölcsön megkötését. Maniu kijelenti, hogy a kölcsöntárgyalások teljes fiaskóval értek véget

(Bucuresti-Bukarest, július 23. Az Uj Kelet tud.) A bukaresti sajtóban csak most kezdenek magasabbra csapni a kölcsönügy hullámai. A lapok rendkívül heves kampányt indítottak a kormány ellen ismételt és hangsúlyozták, hogy a kormánynak nem sikerült kölcsönt kölnie, hanem csak az egyik bankkereskedésnek adott opció az esetleges kölcsön megkötésére. A kölcsönkérés körüli sajtókampány során az „Adeverul” ma feltűnést keltő cikket közöl, amelyben nyílt színvallásra szólítja fel a kormányt.

A lap azt követeli, hogy a kormány nyilatkozzék, hogy kölcsönt kötött-e vagy csak opciókat adott és

felszólítja a kormányt, hogy a kölcsön megkötését okmányokkal igazolja.

Ugyanakkor megjegyzi az „Adeverul”, hogy a kormány nem fogja tudni igazolni ezt, mert súlyosan kellene kompromittálnia önmagát a feltételek adatszzerű közlésével. Hivatkozik itt a lap a Financial News-nek, az Uj Kelet-ben már ismertettét értesülésére, amely szerint a kormány az opció fejében elzárta az államvasutakat. A kormány ezzel teljesen kompromittálta önmagát s az országot is, melynek súlyos gazdasági helyzete nem engedi meg a veszélyes kísérleteket.

Az ellenzéki lapok egyébként egyhangulag állapítják meg, hogy a kölcsön teljesen megkötésére és hogy a kormánynak távoznia kell.

Miért ment el Maniu Curtea de Argesbe?

A főváros politikai köreit egyébként erősen foglalkoztatja az, hogy Maniu, aki eddig állandóan távol tartotta magát a liberálisok által rendezett ünnepségektől, s így még a koronázásról is, megjelent a Ferdinand király halálának emlékére Argesben rendezett ünnepségeken és hosszabb beszélgetést folytatott Mária királynővel. Maniu megjelenése különböző híreket szült és egyes, a kormányhoz közelálló körökben az a vélemény alakult ki, hogy Maniu megjelenése a kormány és az ellenzék közötti viszony egyhülését jelenti.

A hírekkel szemben Maniu ma érdekes nyilatkozatot adott a „Dimineata”-nak, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Ne tévesszük össze a kegyeletes megemlékezéseket, politikai eseményekkel. Argesbe csak azért mentem el, mert szükségem éreztem kifejezni a román nép ragaszkodását az elhunyt nagy király emlékéhez, aki Nagyromániát megvalósította. A népet most a nemzeti parasztpárt képviseli és ezért mentem el Argesbe. De ezt semmiesetre sem szabad politikai aktusnak tekinteni, mert nem volt egyéb, mint a hazafias érzésből származó természetes megnyilatkozás. Ez részéről nál is inkább az, mert Ferdinand király szabadválasztásokról s demokratikus kormányt akart, de csak a jövő fogja megmondani, hogy ez az utolsó óhaj hogyan nem teljesült és miért következett be az elhunyt Bratianu Ionel uralomrajutása.

— Az, hogy résztvettem az argesi ünnepségeken, egyáltalán nem jelenti azt, hogy pártomnak a kormánnyal szemben való felfogása megváltozott. A liberális kormányt azonnal mennie kell, mert attól függetlenül, hogy nem tudott semmit megvalósítani, csak az a körülmény,

hogy a kölcsöntárgyalások milyen fiaskóval végződtek, elég ok arra, hogy azonnal eltávozzék az ország éléről.

Sem kölcsön, sem stabilizáció

— A nemzeti parasztpárt kommunikéjéből és a pártgyűlésen általam tartott exorzéből mindennél jobban kivilágított és minlanki meggyőződhetik róla, hogy a kölcsönt nem kötötték meg, hogy a stabilizációt nem hajtották végre és hogy csak egy egyszerű opcióról van szó, a melyet az idegen bankároknak adtak. Ez az opció kötelezi a román kormányt, de ugyanekkor nem kötelezi a nemzetközi tőke reprezentánsait, amelynek protekciója alá politikai helyzetének megmentésére vetette magát Bratianu Vintila.

— Másrészt pedig kijelenthetem, hogy a nemzeti parasztpártnak két támaszpontja van, amelyek a liberális párt kormányzásának tragikus sikertelenségét mutatják. A két pont a következő:

1. Bratianu teljes kapitulálása a nemzetközi tőke előtt és egy szégyenletes fegyverletétel, amellyel elállt a „prin noi insine”-ben megfogalmazott pénzügyi politikától és fegyverét az egész világon elfogadott finandialis elvek lábaihoz tette le.

2. Bratianu Vintila pénzügyi tranzakciói, amelyekkel kezdettől fogva elismert minden az országgal szemben támasztott reális vagy imagináris pretenciót — a melyek ellen valaha épen ő tiltakozott kategorikusan — és az a mód, ahogyan Bratianu Vintila a Nemzeti Banknak hitelt akar szerezni, feláldozva ezáltal garanciaképen a monopóliumokat, s végül az, hogy Bratianu Vintila képtelen egy sürgősen szükséges komoly államkölcsönt szerezni, valósággal katasztrófális az országra, akár mint presztizskérdés, akár mint gazdasági probléma.

SELECT és GRAND MOZGÓK
Grand mozgó a városháza udvarán

Ivan Mosjoukine és Nicolas Colline

KEAN

megható drámában

Monopol Thallafilm

Interju Shaw-val

A világhírű író egy beszélőfilmben

London, július 23. Jelenleg mindeki találkozhatik Bernard Shawal és meginterjúvolhatja anélkül, hogy egy kérdést is intézne a világhírű íróhoz. Ez különösen hangzik, ahogyan hihetően, miután közismert dolog, hogy Shaw senkit sem enged be magához és kiter a beszélgetések elől. De Shaw éppen azért az ember, aki mindig a legkülönösebb dolgokat cselekszi és mindig másképpen gondolkodik, mint ahogy az ember várja. Erre a tapasztalatra jutott az a filmtársaság is, amely Shawt arra kérte, hogy a »Monvietone« című beszélő filmben lépjen fel. Shaw nemcsak hogy késznek nyilatkozott a beszéd tartására, hanem a honorárium igényéről is azonnal lemondott. A társaság négyverces beszédért 100 font sterlinget ajánlott fel, arra számítva, hogy Shaw legalább is kétszeresét fogja kérni, azonban a külön Shaw azt a választ adta, hogy ő eléggé lesz honorálva azért, hogy az élő nemzedékek hallani fogják a hangját, mialatt ő már a másvilágon lesz.

Itt tehát mindenki, aki csak akarja, láthatja Shawt és beszélhet vele, bár igaz, hogy közben ő maga nem beszélhet és csak Shawt kell hallgatnia. El kell menni egy moziba, a londoni New Galery Theatre-ba. Egy szép angol kert jellemi meg a mozivászon. Megjelenik a bokrok mögött egy karcsú öreg ur, szürke kecskeszakállal. Lassan halad a kavicsos úton, kezében egy könyvet tart és gondolataiba merülve sétál fel és alá. A film különösen hat, amennyiben az beszélő film és még azt is hallani lehet, hogy mint gurulnak a sétáló lépései alatt ide és oda a kavicsdarabok. Azonban Shaw hirtelen megáll a publikummal szemben és észreveszi, hogy több száz ember nézi. Csodálkozó gesztust végez, félig zavarodottan mosolyog és csak a hölgyek felé fordulva kijelenti, hogy nagyon meg van lepve és bocsánatot kér. Arca azonban rövidesen örökös lesz és egynéhány másodpercre betakarja azt a kezével, hogy azután az egyik legismertebb európai államférfit utánozza. — Látják — mondja ezután — tetszésem szerint felvehetem ezt az arckifejezést, de ez az államférfi nem tud megváltozni. Én azonban igen. Ő ugyanis egy olyan kedves, vidám ember. — Ezután Shaw kijelenti a publikum előtt, hogy sok dolga van, amit még el kell intéznie. Előveszi az óráját s »Good bye és Good Luck« isten velők. Jó szerencsét! bucsuszavakkal eltávozik a színről.

Shaw beszéde, kiejtése oly tiszta, mintha ő maga volna a színpadon. Ez sokban tulajdonítható magának Shawnak is, akinek egyszerű hangja van, ami bizonyítja, hogy Shaw született színészhetség.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkasait foglalkoztathassuk ha tenet

olcsó és jó butor!

Bösendorfer, Stügl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas aktárait. Hitekes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Hirdessen az Uj Keletben

URANIA
mozgó

SZIBERIA

Dráma az orosz tisztek életéből. — Főszerepben **Sergej NicoTejevic** nagyherceg.

A filmet a doni kozáktisztek 16 tagu korusa és balalajkái kísérik.

Monopol Filmcentrale

Egy diák betört a tanári szobába, hogy ellopja rossz bizonyítványát

Tettérték és büntérsaival együtt elfogták

Budapest, július 23. Szerdára virradó éjszaka 3 óra tájban a Mester-ucca 50. sz. alatt levő felsőkereskedelmi iskola ablakát felfeszítette egy fiatalember és két társának segítségével behatolt az épületbe. Munkájuk azonban zajjal járt és az őrszemes rendőr figyelmét sem kerülhette el.

A rendőr felcsengette az iskolaszolgát és azzal együtt a késő éjszakai órákban az épületbe bemászott fiatalember felkutatására indult. Átvizsgálták a szobákat, az igazgatói szobát, ahol egy Wertheim-szekrény van. A Wertheim-szekrény azonban érintetlen volt. Ezután a tanári szobák átvizsgálására került a sor. Az egyik szobában egy villanvlámpa fénye világított rájuk.

Az iskolaszolga megjelenésére a villanvlámpa mögött álló fiatalember hirtelen futásnak eredt és ki akart ugrani az ablakon. A rendőr azonban utána vetette magát és az utolsó percben megakadályozta tettének keresztülvételében. Nyomban leigazoltatta a fiatal embert, akiről kiderült, hogy az intézet harmadik évfolyamu tanulója. Bevallotta, hogy azért mászott be az épületbe, mert elbukott és a tanári szobából ki akarta lopni rossz bizonyítvá-

nyát.

Egymaga nem tudta ezt a cselekményt végrehajtani és ezért két fiatal-korú társát kérte fel segítségére. Úgy állapodtak meg, hogy társai — akik nem iskolai tanulók, hanem egy műhely alkalmazásában levő tanoncok — besegítik őt az épületbe és azután lent az uccán örködni fognak. Az is benne volt a megállapodásban, hogy amint munkáját elvégezte, jelt ad társainak s azok válaszolni fognak, hogy kijöhet-e már az épületből.

A rendőr utasította a kereskedelmi iskolás diákot, adjon jelt két társának, hogy jöjjenek az egyik ablakhoz. A diák kénytelen volt a rendőr utasításait követni, odament az ablakhoz és füttylelet adott társainak. Amikor azután ezek odajöttek, a rendőr és a szolga lement értük és elfogták őket. Mind a három fiatalembert a hajnali órákban bekísérték a főkapitányság központi ügyeletére. A rendőrség nyomozást indított annak megállapítására, hogy a diák előadása mennyiben fedti a tényleket és két segítőtársa nem követett-e esetleg más bűncselekményt. A nyomozás befejezéséig a három fiatalokot őrizetbe helyezték.

Októberre marad a Blumenstein-pörfőtárgyalása

A napokban döntenek Blumenstein szabadlábra helyezéséről

Páris, július 23. Julius 28-ára volt kitűzve, az eredeti tervek szerint a Blumenstein József, Tovbini Simon és 26 vádlott társuk elleni bünpör főtárgyalása. Mindössze néhány nap választott el az izgalmasnak ígérkező főtárgyalástól és Páris, a nyári unalomtól és kánikulai melegtől dülöngő Páris, már nagyban készült egy kis idegizgató szenzációra. A szenzáció néhány nap előtt tényleg bekövetkezett, de ezzel egyúttal a várvavárt izgalmas tárgyalás elmaradt. A Blumenstein-ügyben olyan fordulat következett be, a melytől senki sem várt. Mint jelentették, a vizsgálóbíró a magyar aranyárúradék ügy vizsgálatát már befejezte s a Tribunal Correctionellehez tette át. Ez a párisi szakbíró, a vizsgálóbíró ugy határozott, hogy a letartóztatásban lévő vádlottak továbbra is fogáságban maradnak, mire ezek a semmitűszékhez fordultak, szabadlábra helyzési kérvényükkel. A semmitűszék még nem is hozhatott határozatot, amikor Blumenstein védője, Maître Moutet a párisi ügyvédi kamara elnöke, a kezéhez jutott újabb adatok alapján hátsőkori kifogást emelt a szakbíró ellen és esküdtszék delegálását követelte. Amde lassankint kiténik, hogy ezen az illetékességi vitán fordul meg az egész bünygy sorsa. Kiténik ez főleg abból, hogy a magyar kormány jogi képviselője azon dolgozik, hogy a Blumenstein-ügy ne kerüljön az es-

küdtbíró elé, hanem a szakbíró elé kerüljön. Ez a tiltakozás a nagy nyilvánosság ellen heteken át igen titokzatos volt, míg végre most, néhány szemfüles párisi újságírónak sikerült kinyitogatnia a magyar kormány akciójának indokait. Kiténik, hogy a bünpör nemcsak mint magánjogi követelést érdeklí a magyar kormányt, hanem van a pör vádlottai között néhány ur, akinek szerepe sokkal inkább kompromittáló a kormányra, mint magára Blumensteinra. Főként Bíró, Bódi Winter és Jakubovics bankárok szerepe, akik mint a néhány nap előtti védelem rendelkezésére bocsátott adatok igazolták, egyenesen a kormánykörök megbízásából dolgoztak az akción, a melyért a magyar kormány Blumensteint a bíróság elé állította. Most már Párisban mindenki tudja, hogy a védelem van felül, legalább is a magyar kormány követelését illetően és na tényleg sikerül a bünygyvet esküdtbíró elé utalni, ugy főleg Korányi báró párisi magyar követ igen kényes helyzetbe kerül. Végül eredményében a helyzet az, hogy Páris elesett a magánvári szenzációjától és most várnia kell, amíg hüvösebb időkben és kevesebb verejték között, letárgyalják a Blumenstein-ügyet. Ezzel azután a szenzáció is meglesz skalpolva, mert hát októberben még sincsen uborkaszézon és más szenzáció is előfordulhat.

Tizenkilenc államban van meg rabszolgakereskedelem

A népszövetség három évvel ezelőtt bizottságot nevezett ki, amelynek az volt a hivatása, hogy megszüntesse a néhány államban még fennálló rabszolgakereskedelmet. A bizottság kinevezése akkor nem nagyon tünt fel, az emberek nem is vették komolyan, most azonban a bizottságnak, valamint a Rabszolgáság Ellen Küzdő Liga elnökének, az angol Charles Robertsnek jelentéséből hihetetlen dolgokról értesül a világ. Arról van szó, hogy nem kevesebb, mint 19 államban a földnek, minden szerződés, törvény és tilalom ellenére ma is virázik a rabszolgakereskedelem.

Nem a bérrabszolgáságnak valamilyen különösen kegyetlen formájáról van szó, hanem a közönséges rabszolgáságról, amely azt jelenti, hogy az emberekre vadásznak, összefogják őket piacra viszik ott eladják, továbbadják, fogva tartják, dolgoznak tekintik őket és halál urai fölötté azok, akik megveszik.

A Rabszolgáság Ellen Küzdő Liga elnöke most az angol francia és amerikai lapokban megjelent közleményeiben megállapítja, hogy habár a rabszolgáság a Népszövetséghez tartozó összes államok területén törvényileg tiltva van, mégis több mint ötmillió ember él 19 állam területén a szó eredeti értelmében vett rabszolgáságban. Ezen államok területén a rabszolgákra való vadászat, az emberek elrablása és a velük való adás-vétel ma is szokásos, dacára a törvényes tilalomnak. A 19 állam közül főleg 12 területen virázik ma is nagyobb mértékben a rabszolgakereskedés, még pedig a következő területeken:

Abesszinia, Kína, Eritrea, a távol Kelet, Hedzsász, Kufraoázis, Liberia, Marokkó, Rio de Oro, Kelet- és Nyugat-Sahara, Déltriplolis, Abessziniában ma is általános a rabszolgák tartása vétele és eladása s angol, olasz és francia abesszini utazók retentő részleteket beszélnek a rabszolgavadászatról, melynek befejeztével a vadászat és ügynökök számszáma egymáshoz vasalva haitják áldozataikat a legközelebbi rabszolgapiacra.

Charles Roberts és a népszövetségi bizottság jelentése megállapítja, hogy az általános felszabadítás munkája minden befolyás ellenére is lassan halad előre. Az említett területeken összesen mintegy ötmillió rabszolga várja még felszabadítását, s a jelentés szerint ez a szám a valóságban még sokkal nagyobb, mert számos államban, így elsősorban Kínában és Dél-amerikában a nyílt rabszolgáság mellett a burkolt rabszolgáságnak mindenféle fajtája van ma is divatban, így a kényszermunka, az élethosszig tartó »elszerződés«, az adósaságok ledolgoztatása és Kínában az örökfelfogadás anélkül történő rabszolgáság rejlik.

Zsidó Imakönyvek, Gyapju és selyem-falesek
legjutányosabban beszerezhetők **Clujon**
ROSENZWEIG ANTAL cégnél

Tennisnadrág 540
I-a drill Lei
Trench-Coat Lei 3400
Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-árubaza Piața Unirii 14.

Rárpito
zsinegek gabona, liszt
pon
Zsák és p
Boskov
Cluj, Strada Tels

Az Uj Kelet zsidó Főszerkesztője Felelős szerkesztője az Uj Kelet főtárgyalás

— Herzsiziget. Tkeretek köten a Zs. ennek kebetoknak rendélelött a megtartott lonós gondszámok a k himnusz, el Fried Ábra tartott. Stei interpretált átérzéssel. A beszédet dr. főszerkesztője cckig tartó Janka Gisz versét szava uttal is mi fényesen áll a KKL m tagja köszöneti Alap ne ségének, hog tására ingye nagytermét.

— A keltés száma kelégtő pom Első cikke, modern fran Bárd Oszkár rimumot írt, m szodik le. Re számot a jub Tolsztoj Leó szellemes nov című, melyet forditott mag véreit Leonha A Polgar. Da sérleti iskolá modern mag cikke. A „Ku mint a Szemle is rendkívüli kességű. Kie nak Szántó G Pál Ferenc Paul Ernest: zsef. A pehely

— Negyedü becsi dalosümből jelentik: résztvevőinek becsülik. A réfele népviselet akik több ko be az osztrák

— Egy ang trófaja. Bosztornál egy cirtehrvonatról fordult, mire a lottak. A katalalotia és sokcsétienségben állatokat szállit radtak és igy dultak ki.

rel ezefött
nyek az
ntesse a
ó rabszol
g kineve-
fel az
van, most
lamint a
ga elnö-
obertsnek
ról érte-
nem ke-
földnek,
és tilalom
szolgake-

valani-
ormájáról
s rabszol
hogyan az
szefogják
tovább-
tekintik
ok, akik

ó Liga el-
amerikai
nyelveiben
rabszolgá-
ó összes
eg tiltva
ember él-
leti érte-
Ezen
akra való
és a ve-
szokások,
k. A 19
én virág-
n a rabs-
a követ-

ávól Ke-
Liberia,
és Nyu-
szímiában
artása vé-
és fran-
ó részle-
radászat-
vadászo-
ymáshoz
legköze-

övetségi
ák, hogy
munkája
ssan ha-
ken ösz-
olga vár-
jelentés
m még
állam-
és Dél-
ág mel-
k mir-
ban, így
ssziglant
ledot-

efogadás
rejlük.

540
000

ru-
14.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Herzl-émlékünnepély Maramaros-szigeten. Tudósítónk jelenti: Impozáns keretek között zajlott le Maramaros-szigeten a Zs. N. Sz. helyicsoportjának és ennek kebelében működő ifjúsági csoportoknak rendezésében az elmúlt vasárnap délelőtt a Polgári Kör nagytermében megtartott Herzl-émlékünnepély. A különös gondtal összeválogatott műsor-számok a következőkből állottak: Román himnusz, előadta a Somér énekkar. Dr. Fried Ábrahám mélyenszántó prólogust tartott. Stein Sebi „El mule rachmám-t” interpretálta igazi ének tudással és mély átérzéssel. A nagyszabású ünnepi emlékbeszédet dr. Marton Ernő az Uj Kelet főszerkesztője mondta. A közönség percekig tartó órációban részesítette. Weisz Janka Giszkalay Messias Heroldja című versét szavalta el. A somér énekkar ez-uttal is mint minden más alkalommal fényesen állotta meg helyét. Fried Miksa a KKL maramarosi munkabizottság tagja köszönetét fejezte ki a Zsidó Nemzeti Alap nevében a Polgári Kör vezetőségének, hogy a Herzl-ünnepély megtartására ingyenesen adta át a Polgári Kör nagytermét.

A „Korunk” július-augusztusi kelts száma a legmagasabb igényeket is kielégítő pompás tartalommal jelent meg. Első cikke, melyet Albert *Begün* írt, a modern francia irodalomról számol be. *Bárd Oszkár* „Diadal” című misztériumot írt, mely hindu környezetben játszódik le. Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot a jubilálás *Maxim Gorkij* cikke Tolsztoj Leórról, valamint *Luigi Pirandello* szellemes novellája, a „Feleségem férje” című, melyet a kitűnő *Horváth Henrik* fordított magyarra. Ebben a számban ér véget *Leonhard Frank* értékes regénye: A Polgár. *Danziger Kálmán* a német kiserlelt iskolákról, *Pollatsch László* a modern magyar muzikusokról közöl cikkeket. A „Kulturkrönika” rovat, úgygy, mint a Szemle-rovat, ezuttal a szokottnál is rendkívüli változatosságu és érdekes-ségű. Kiemelkedőbb cikkei e rovat-nak *Szántó György*: A szociális regény, *Paul Ernest*: A sajtó regénye, *Pap József*: A pehelysúly világbajnoka stb.

Negyedmillió ember vett részt a becsi dalosünnepi felvonuláson. Bécsből jelenti: A dalosünnepi felvonulás résztvevőinek számát negyedmillióra becsülik. A résztvevőknek fele dalos, fele népviseletekben felvonult falusi, akik több kocsicsoportban vonultak be az osztrák fővárosba.

Egy angolországi cirkusz katasztrófája. Bosztonból jelenti: Farmingtonnál egy cirkusz-felszerelést szállító tehervonatról az egyik cirkuszkocsi lefordult, mire a többi vagonok is kiskifordult. A katasztrófának eddig nyolc halottja és sok sebesültje van. A szerencsétlenségben is szerencse, hogy a vad állatokat szállító kocsik sértetlenül maradtak és így a vadállatok nem szabadulhattak ki.

Kárpitos kellékek
zsinegek és zsákok
gabona, liszt és gyapjunak.
Vízmentes
ponyvák.
Zsák és ponyva kölcsönzés
Boskovics József
Cluj, Strada Regina Maria 15.
Telefon 9-10.

UJ KELET

Ősszel kerül parlament elé a házasság előtt kötelező orvosi vizsgálat törvényjavaslata

Kedd, 1928 július 24.

(Bucuresti-Bukarest, július 23. Az Uj Kelet tud.) Már a múlt parlamenti szezonban volt arról szó, hogy az egészségügyi minisztérium parlament elé terjeszti azt a törvényjavaslatot, mely elrendeli, hogy a házasság előtt kötelesek magukat orvossal megvizsgáltatni és abban az esetben, ha az orvosi bizonyítvány szerint a házasság előtt kötelesek valamelyike nem egészséges, az anyakönyvvezető nem adhatja össze a feleket. Ez a törvénytervezet, mely már annakidején is nagy feltűnést keltett és sok vitára adott okot, az egészségügyi minisztérium tanulmányi bizottsága előtt fektet hosszú hónapokig és ezen idő alatt különböző mélyreható változásokon ment keresztül. Ma alkalmunk volt a tanulmányi bizottság egy tagjával beszélni, aki ez érdekes törvénytervezetről a következőket mondta:

Hogy született meg a törvényjavaslat

— A házasságkötés előtti kötelező orvosi vizsgálatról szóló törvénytervezet még máig sem nyerte el végleges formáját. Bármennyire is egyszerűnek tűnik fel, hogy a házasság előtt kötelesek házasságkötés előtt megvizsgáltatni őket — annyira nehéz ennek a gyakorlatban

való keresztül vitele. Ismeretes a régi román mondás, hogyha valamely problémát le akarunk törölni a köztudat táblájáról, akkor csinálunk abból egy — törvényt. És ha ez lett volna a célunk, akkor már a múlt parlamenti ülészekon benyújtottuk volna ezt a törvénytervezetet és ezzel levettük volna ezt a súlyos problémát a napirendről. Azonban a mi célunk éppen az volt, hogy ezt a súlyos eugenetikai kérdést, amit tulajdonképpen még egyetlen külföldi országban sem sikerült végérvényesen megoldani, kedvezően elintézzük. Kétségtelenül a legegyszerűbb lett volna, hogy kimondjuk a törvény első szakaszában, hogy az anyakönyvvezetőhöz benyújtandó iratok között ott kell szerepelni egy két hétnél nem idősebb orvosi bizonyítvány is, mely igazolja, hogy a házasságkötés előtt megvizsgáltatott felek egészségesek. Azonban a törvényben gondoskodni kell arról is, hogy mi történjen azokkal, akik nem tudnak ilyen kedvező orvosi bizonyítványt felmutatni. Ezek részére végérvényesen megtiltsuk a házasságkötést, vagy pedig megtiltsuk nekik azt, hogy utódokat hozzanak a világra?

A kötelező orvosi vizsgálat nehézségei

Nem leszünk-e kiteve annak hogy a

törvény egy ilyen szakaszának az első követtkezménye az lesz, hogy gombamódon el fognak szaporodni a vadházasságok? De magában véve a törvénynek az a követelménye, hogy a házasságlandé feleknek orvosi bizonyítványt kell felmutatniok, szintén erősen vissza lehet vetni a házasságok számát, hiszen arra kell gondolni, hogy egyes vidékeken többnapra jár földre van a legközelebbi orvos. Vagy talán az volna a megoldás, hogy csak a nagyobb városokban volna érvényes a törvénynek az a rendelkezése, ami azt vonná maga után, hogy a beteg városiak falurá menének házasságot kötni. Az egészségügyi minisztérium tanulmányi bizottságának tagjai rengeteg sokat tárgyalták e kérdéskomplexumot és ma már kialakult az általános nézet, melynek alapján megszövegezésre kerülhet a törvénytervezet, úgyhogy ha sikerül a legfelsőbb törvényhozó tanáccsal is elfogadtatni a törvénytervezetet, akkor már ősszel a parlament elé is kerülhet az új törvény. Ez az új törvény igen is be fogja vezetni a kötelező orvosi vizsgálatot, de az előbb említett megfontolások figyelembe vételével. Az új törvény nemcsak a kötelező orvosi vizsgálatot foglalkozik, hanem: feltölteli a prostitúció elleni küzdelem kérdését is.

Házasság. Weisz Erzsébet Erdős-Geztyörgy és Fried Adolf Segesvárazaton hívták meg összes rokonaikat és ismerőseiket július hó 29-én, d. u. 2 órakor Szovátán, villa Speranzában tartandó esküvőjükre. (Minden külön értetsítés helyett.)

Ákassza fel a szab. LYUKAS piperezapparat, hosszú életű lesz. — Kapja minden szakszakos.

Mexikóban négy ágyúlövessel tudatták Obregon elhantolását. Mexikóból jelenti: Tegnap történt meg Obregon köztársaság elnök temetése akinek elhantolása után négy ágyúlövés tudatta a lakossággal a gyászszertartás befejeződését. A temetési szertartás alatt a forgalom tizenöt percig az összes utvonalakon szünetelt és este nem tartottak előadásokat a színházakban.

Örömmel regisztráljuk, hogy Nagyváradon külföldi mintára berendezett ortodox zsidó leányotthon és internátus létesül. Ebben a fontos zsidó kulturcentrumban ezen intézmény hivatva lesz egy régen hiányzó úrt, a valóság zsidóság modern nevelési céljaira betölteni. Schwartz Menyhért né kitűnően ismert nagyváradi uriaszony áldozatokat nem kivélve egy központi fekvésű parkírozott úri magánházat bérelt az internátus céljaira. Az internátus vezetésével több neves pedagógust bízt meg és így minden garancia megvan arra, hogy Erdélyből az internátus gondjaira bízott leánygyermek megfelelő felügyelet, elsőrendű rituális ellátás és kitűnő bánásmódban részesülnek.

— A konovákba kalapáccsal kell beleverni a meggyőződést!

De a hirverés pálmáját mégis egy ilinoisi jellőt tartja, aki roppant falragaszt rabszolgált föl, tulajdon arcképével (a jellőt fiatal, csinos, rokonszenves). Melléje pedig kiragasztatta az ellenfele arcképét (ez öreg, csunya, ráncos, görnyedt) s a saját arcképe alá ezt íratta: — Micsoda, ti nem szavaztok rám? Akkor kénytelenek lesztek a mellettem levő urra szavazni. Nálunk talán csak azért van listaszavazás, hogy ne lehessen ezt a trükköt alkalmazni. Ha a nők is meg lehetne választani, milyen könnyű volna nekik legyőzni a férfiakat. Ki szavazna egy öreg államférfira, ha egy csinos fruskára is szavazhat.

Angliában több tó kiszáradt a hőség következtében. Londonból jelenti: A hőség tizenöt napja változatlanul tart. Egyes helyeken 90 fokra is emelkedett a hőség. A hőség következtében több tó kiszáradt és a mezők leperzselődtek a nagy meleg következtében. Többhelyen fertőző betegségek léptek fel. A forróság most már az Atlanti-óceánra is kiterjedt.

Furcsa biztosítások. Egy német biztosítótársasághoz nemrégben egy rajnai szőlőszedő azzal a különös kérelemmel fordult, hogy biztosítsa az — orrát.

Az összes bolgár emigránsoknak el kell hagyniok Jugoszláviát. Belgrádból jelenti: A lapok szerint a belügyminiszter rendeletet adott ki, mely szerint az összes emigráns bolgároknak el kell hagyniok a szerb fővárost. Ez az intézkedés Stojanoff és Atanasoff, Stambolinski kormányának volt minisztereire is vonatkozik.

Megjelent egy új találmányu zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magyarul van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rabbinoknak, dajnokoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 26. vagy az Uj Kelet könyvostályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

Zongorát
bizalommal a világért
Sternberg
cég oradeai lerakatában vásárolhat. Az összes jobb világmarkák raktáron. 5 évi jótállás
részletre is.
Költség miatt leszállított árak.

Hirdessen az Uj Keletben

Levegő-import. Londonból jelenti: Az angol partvidékről minden szombaton több teherautó indul el, amellyeken hat-hat hatalmas cilinderek edény áll. Az edényekben tengeri levegőt importálnak. A levegőt a londoni Savoy hotelbe szállítják, ahol a hatalmas tárnctermet töltik meg azzal, hogy a weekend-pártin résztvevők jó levegőben táncolhassanak. A táncosok partnereiket a cilinderek edényekhez vezetik, ahonnan a hamisítatlan tengeri levegő ömlik ki. A Savoy hotel igazgatója látogatónak, hogy az összes part tengeri fürdőkből importálni fog levegőt s minden nap más és más tengeri levegőt fogja felidíteni a táncokat.

Ez a furcsa ur így szól:
— Évtizedek óta borkostoló vagyok, ebből élek. Minden rajnai borkereskedő az én tanácsomat hallgatja meg, megnekelte dönt. Senkinek sincs ilyen szaglása, ilyen ízlése. Minthogy attól félek, hogy valami balszerencse folytán elveszthetem a szaglásomat, ezzel keresetemet is, arra kérem önöket, kössenek velem egy biztosítási üzletet. Hajlandó vagyok a legnagyobb díjat is megfizetni.

A társaság kétheti gondolkodási idő után visszautasította az ajánlatot, tekintve, hogy a szaglás elvesztése könnyen szimulálható, orvosiilag nehezen megállapítható.

Viszont egy angol biztosítótársaság kevésbé volt előrelátó és több mint 30 millió lej fájdalomdíjat helyezett kifizetésbe az orrlajdonosnak arra az esetre, ha elvesztené becses szaglását.

RADIO
Marosvásárhelyen
Révész Ernő

LITHYNIA Gyógyvíz
Pápaalmasi ásványvíz
Vese-, hólyag- és epebántalmak legjobb orvossága. Képviselet: DACIA viztelező-üzem, Cluj, Calea Regele Ferdinand

bizottság nem azt mondja, hogy ez és ez a véleményünk: ezeket az elveket kell elfogadnotok. A bizottság állásfoglalása nem gazdasági természetű, hanem politikai, amelyet a kollektizmus elleni fel-fogás diktált. Visszautasítja ugy a jelen-tést, mint az Exekutive javaslatait.

Jichak Grünbaum (radikális): A jelen-tés nem hozott csalódást számára, ő nem is várta jobbat. Az Exekutive határozati javaslatát csak el akarják kondózní, csak kicsinyíteni; akarják a jelentés fontossá-gát, hogy a javasolt bizottság beiktatása révén olyasvalamit teremtsenek, amit ké-sőbb már nem lehet visszavonni. Haszta-lan hozunk mi itt határozatokat, mert hi-szen a Jewish Agency nem köteles azo-kat akceptálni. Már az eddigi felszólalá-sok is bebizonyították, hogy az Exekuti-ve javaslatát nem hatottak megnyugta-tólag. A mi eljárásunkkal ifjuságunkat legnagyobb ellenségeink táborába üzzük, mert ez az ifjuság szociális eszmékkel van áthatva. De meg a kitalásba helye-zett anyagi eszközök sem felelnek meg a legszerényebb várakozásoknak sem. A mozgalmunk és eszméink megmenéséről van szó.

Ussischkin a mai helyzetért azokat hi-báztatja, akik az Agency mellett szavaz-tak, anélkül, hogy hittek volna benne.

Bármiképen határozzunk mi itt, úgyta-keket egy nagy vereség érte. A partnereink szelleme nem egyezik a miénkkel. Különböző világ ez. A zsebeket lehet egye-síteni, de a lelkeket nem. Ő maga például ellenfele a kvuca-rendszernek, mégis azt mondja, hogy senkire sem szabad ölel-formákat rakényszeríteni. Nyán jelenté-sekkel elidegenítjük magunktól az egész ifjuságot. Ussischkin ezután a jelentés egyes pontjaival foglalkozik. Hosszasan időz a Keren Kajemet problémájánál, majd kijelenti, hogy üdvözöl minden csoportot, amely Palesztinát a saját szisz-témája szerint akarja építeni, de mi ezan csoportok kedvéért nem adhatjuk fel mozgalmunkat. Nem ismer példát az egyetemes világtörténelemben, hogy egy ideálista mozgalom önként lemondott volna hatalmáról. Nem lényeges egyik javaslat sem, Mert nem erről, vagy arról a határozatról van szó, hanem arról: fel-fogják-e ezek az emberek építeni Erec Jiszraelt (nemcsak Palesztinát), vagy sem? Aki az előbbiről meg van győződve, az szavazzon az Agency mellett, aki nincs erről meggyőződve, annak feltétel nélkül kell a javaslat ellen szavaznia és nem szabad semmiféle alkudozásba be-csúsznia.

A péntek délelőtti ülés ezzel végetért.

Hétszáznegyvenhét autó és motor-bicikli szaladgál Kolozsvár uccáin

Évről-évre nő az autók száma, de taxi nincsen Kolozsváron. Állandó a csökkenés a bérkocsik számában

(Cluj-Kolozsvár, jul. 23. Az Uj Kelet tud.) Ma már Kolozsváron is érvényesnek kell lennie a szociológusok is-mert megállapításának, hogy száza-dunk a gépek korszaka. Pedig Kolozs-váron hiába akar az ember autóra ülni hogy rövid pár perc alatt Szamosfal-vára érjen, mert nincsen ilyen alkalmatosság. Kolozsváron csak az autó-zik, akinek sok pénze, illetőleg saját autója van. A szegény polgár, vagy plá-ne a szegény újságíró nem autózhatik, mert nincs taxiautó Kolozsváron. Csak autóbusz és fiakker. Mégis, élénk meg-lepetéssel állapítottuk meg, hogy Ko-lozsváron van autóforgalom, annak ellenére, hogy a fürgé autótaxis helyett lomha konflislovak szaladgálnak az uccákon. De a konflisok évről-évre való csökkenése azt mutatja, hogy rö-videsen elszaporodnak Kolozsvárt is a taxik, a haladó konflis fogalmát pedig szépen elfogja temetni az idő, mint ahogy a világvárosokban már csak az öreg emberek emlékeznek a kivé-nült gebék által lassan vontatott kon-flisokosra. Az itt következő számok mutatják Kolozsvár autóforgalmának hiteles adatait.

Két év alatt kétszázal szaporodott Kolozsváron az autók száma

Kolozsvár városközi forgalmának lebonyolítását a háboru utáni időben főleg a fiakkerok és magánautók végezték. Volt két autóbusz is, amelyek éveken keresztül képezték Kolozsváron a köznevelés tárgyát. Hatalmas alkalmatosságok voltak a tetejükön tekintélyes ülés-számmal. Ezeknek a száma 1924-ben négyre szaporodott, míg 1925-ben már szörványos autóbuzsiáratok kezdődtek Kolozsváron. A mai rossz autóbuzsiárat, amikor már 79 autóbusz keringet Kolozsvár uccáin 1926-ban indult meg, akkor azonban általános szeretetnek örvendő alkalmatosság volt a hosszú gyalogtávok-hoz szokott kolozsvári polgár számára az autóbusz. Ebben az évben kezdődik a tulajdonképeni autóforgalom Kolozsváron. A nagyobb kereskedők és vál-lalkozók most kezdik észrevenni, hogy az autó nem csak előkelő lehet, hanem praktikus is.

Előbb gyors, aztán lassu felődés

1926 után az autóforgalom szép fejlődésnek indul. A következő évben az autóalkalmatosságok száma 510-ről emelkedik. Ekkor éri el maximumát az

autobuszforgalom. 1927-ben ugyanis kerekén 100 darab autóbusz volt for-galomban. A luxusautók száma 468-ra emelkedik, teherautó 12-vel van több, motorbicikli csak héttel. Nagyobb a fejlődés a traktoroknál, ahol az előbbi évvel szemben 12 darabot mutat a statisztika.

Az ezévi autótételek nem mutatják azt a fejlődést, ami az 1926 és 1927 év között van. Luxusautó nincs csak 480, tehát 12-vel több mint az elmúlt évben. Autóbusz csak 7-tel van több s nem élénkült a vétel a teherautókban sem, ahol a múlt évi 70-nel szemben csak 76 teherautó működik. A legnagyobb fejlődés a motorbicikli brancsban van, ahol a múlt évi 29-el szemben már a 65-ös számmal találkozunk.

A három év fejlődését egyébként a következő táblázat mutatja:

	1926	1927	1928
Luxusautó	349	468	480
Autóbusz	79	100	107
Motorbicikli	22	29	65
Teherautó	58	70	76
Traktor	2	12	16
Összesen:	510	679	742

Sofförök aranykora

Az autózás erőteljes fejlődésével mind jobban és jobban válik rentabilissá és keresetté a sofförködés. A kolozsvári rendőrségen felállított közlekedési hivatalban rendes időközökben tartanak sofför-vizsgákat, amelyeken mindig újabb és újabb mechanikusokat kvalifikálnak sofföröské és bocsájtának ki számukra autóvezetési engedélyt. 1926-ben 620, az 1928-as év elején pedig már 762 volt a kibocsájtott autóvezetési engedélyek száma. A legutóbbi sofförvizsgán újabb 17 jelölhet bocsájtották át, az év folyamán pedig tekintettel a nagy keresletre, ki-sebb időközökben fog vizsgákat kiírni a közlekedési ügyosztály.

A biciklik jobban szaporodnak

Az autóforgalom szaporodása, amint a táblázat mutatja, lassu fejlődésben van. A súlyos gazdasági helyzetet és az autó-árakat tekintetbe véve — még kedvező-nek is mondható ez a fejlődés, sokkal élénkebb azonban a kereslet kerékpár-ban. Itt különösen azóta mutatkozik erős fellendülés, amióta a sportegyesületek in-tenzív kerékpár-sportot vezettek be. 1926-ban nyolcszáz, a rákövetkező évben egy-ezernyolcszáz, ezidén pedig már kelet-ő-ezerháromszáz körül mozog a kolozsvári kerékpárok száma. Érdekes, hogy a ke-rekpározást minden korban, mindkét nemben és minden társadalmi osztály-

R U Z S

Az új Violet ruzs nem olyan közönséges pirozitó. Ártalmatlan és tartós ruzs, amely azért jobb minden másnál, mert leginkább megmarad az ajkakon.

Kérjétek mindenütt ezt!

Elegáns aranyozott fémtubusban ára **130 lej**. A tartalékudacska ára **60 lej**. Kapható az illatszerüzletekben és drogériákban, vala-mint a romániai vezérképviseletnél: **PARFUMERIA ELITEI**, Bukar st, Calea Victoriei 39 szám.

VIOLET

29, Bd. Des Italiens, Paris

ban egyaránt üzik. A biciklizők 25 szá-zaléka nő, 15 százaléka pedig 14 éven aluli gyermek.

Gyérülnek a bérkocsik

Az autó és bicikli-park növekedésével fordult arányban csökken a bérkocsik száma, akik rövidesen el fognak tűnni a kolozsvári standokról, hogy helyüket a korszerűbb, fürgébb és létszetsőbb taxi autóknak adja át. 1926 óta 50 bérkocsis változtatta meg existenciáját és engedte át a teret az egyre győzelmeskedő autók-

nak. 1926-ban 250, a következő évben 210, 1928-ban pedig már csak 205 a Kolozsváron közlekedő bérkocsik száma. De néhány év múlva el fog jönni az az idő is, amikor a bérkocsis az elmúlt idők elavult emléke lesz és a polgár csak kuriózum-hó! fog konflisra ülni, hogy tagjait az unalmas és lassu kocsizásban össze-rázza. Ez természetesen kétszáz kis bér-kocsis existencia pusztulását hozza ma-gával. De ennyivel muszáj áldozni az időnek.

Barzlay István.

A német birodalmi gyűlés elnöke a bécsi dalosversenyen az Ausztriával egyesült, nagy német Köztársaságra üritette poharát

BÉCS, július 23. Tegnap este a német dalosverseny ünnepségei alkalmával Bécs városa nagy bankettet rendezett, amelyen Seitz bécsi polgármester nagy beszédet mondott. Seitz szociálista szellemű beszédére Loeb, a német birodalmi gyűlés szintén szocialista elnöke válaszolt. Loeb beszédében többek között a követ-kezőket mondotta:

— Egy nép, egy nemzet vagyunk s egy állam akarunk lenni. Ez az akara-tunk ma elementárisan nyilatkozott meg. Ez a nap tanuskodjék róla, hogy egy 70 millió népek meg kell engednie akara-ta érvényesülését. Ha a nagyhatalmak nem így járnak el, úgy megsértik az önrendelkezés erkölcsét elvét. Póharamat a jö-vendő nagy, egységes, Ausztriával egyesült német köztársaságra üritem.

Egy dési háztulajdonos foglyul ejtette volt fogorvoslakójának kisfiát

mert a fogorvos házbérdifferenciák miatt kikerült a lakásból

(Dej-Dés, július 23. Az Uj Kelet tudó-sítójától.) Nem mindennapi esemény tartja izgalomban Dés közönségét. Dr. Farkas Mór dési fogorvos, illetőleg kisfiával a kisváros annaleszeiben ritka botrány történt. Dr. Farkas még néhány hónappal ezelőtt a főtéri Krémer ház-ban lakott, azonban a magas házbér és az a körülmény, hogy a lakbért állandóan idegen valutában kellett megfizetnie, arra késztették dr. Farkast, hogy kiköl-tözzék a lakásból. Csakhogy Désen nin-csen lakásinség és a kisvárosi háztulaj-donos erősen megérezte, hogy lakója ki-költöztött és lakása néhány hónapon ke-resztül üresen maradt.

Ma délelőtt dr. Farkas 9 éves kisfia és 7 éves kislánya meglátogatták a család egyik ismerősét, aki a Krémer-féle ház-ban lakik. A két gyermek a ház udvarán játszadozott, amikor

Krémer cselédje és az udvaron levő gummijavitóműhely Kovács nevű segédje megfogták a kisfiút, torkon-ragadva fojtogatni kezdték és a kis-lány szemelátára felhurcolták az emeletre.

A kislány sirva rohant haza édesapjá-hoz, akinek elmesélte, hogy bátyjával a Krémer-házban mi történt. Dr. Farkas

a hir pillanatában pácienseit fogadta és legnagyobb gyermekét egy tizenöt éves lánykát küldte el Krémerékhez, hogy a gyermek sorsa felől tudakozódjék. A lányka azonban azzal tért vissza, hogy a Krémer család egyik tagja kijelentette, hogy ott nincsen gyerek. Ekkor dr. Far-kas feleségével együtt jelent meg a Kré-mer házban.

ahol visszautasították őket azzal, hogy dr. Farkasnak ebben a házban semmi keresnivalója nincs.

Dr. Farkas erre a rendőrségre sietett, ahol Moldovan felügyelőnek bejelentette a kisfia eltűnését. Moldovan azonnal sze-mélyesen indult el dr. Farkassal és Krémerék lakásába behatolva, házkuta-tást rendezett. A szobák áttekintésénél a rendőrtiszt és a fogorvos a

a lakás egyik kamrájában megtalál-ták az ájult kisfiút, akit apja esz-méletlenül szállított ki kínzóinak há-zából.

A háztulajdonos Krémerné kijelentette a rendőrtisztnak, hogy vállalja a felelősé-gét. Dr. Farkas megtette a bünvádi felje-lentést fiának támadói ellen. (D. L.)

Titule

A magya

Budapest, ju
külgymintiszter
nyinak, Magya
tének Románia
optánsperre vo
trianoni békesz
kaszaira hivat
lyozza, hogy az
mány elfogadja
latát, a két kor
felkérni a Népi
tanács tagjai k
tánsüggyel spe
a tanács vizsgá
agrártörvény
tek-e olyan va
ellentétben álla
ződés 250-ik p
vetség megbizo
megállapítani a
A tanács ált
azokat az akta
felvilágosításké
felül külön is
kelt feleket, ké
az uton hozott
két kormány k
döntőbírói hatá
hajta.

A panaszosa
kártilést a
fizetni és az ő
a jóvátételi
trianoni béh
szágot Romá

A magyar ke
ján kézhezvette
külgymintiszter
láttak a Titule
válasz megszö
mai napon a m
juttatta a romá
A magyar ke
lyozza,

hogy legnagy
tulescu jegy
ajánlat egyik
masnak arra
egyezés köző

Ezután rés
jegyzék, hogy
fogadhatja el.
barátságos meg
galmával ellen
a felek egyike
dozza fel jogi p
Ugyanezen o
magyar kormá
sem, amely a
lyére új döntő
állítani. Ami
illeti,

a magyar ko
nyek között
az optánsok
jóvátételi fiz
kormány k

mivel ez a béke
egyenesen ellen
tanács ajánlása
különböző ügye
hozni.

A jegyzék m

Sok kis nő
Elcsúfítja m
A „Gyopár
Gyopár szá
Ki nem has
Pedig így v

A magyar kormány visszautasította Titulescunak az optánsperben tett ajánlatát

A magyar kormány a Titulescuétól merőben eltérő ajánlatot tett a megegyezés létrehozása érdekében

A jegyzékváltás érdekes pikantériája

Budapest, július 23. Titulescu román külügyminiszter tegnap adta át báró Villányinak, Magyarország bukaresti követének Románia hivatalos jegyzékét, az optánsperre vonatkozólag. A jegyzék a trianoni békeszerződés 161. és 162-ik szakaszaira hivatkozik. A jegyzék hangsúlyozza, hogy amennyiben a magyar kormány elfogadja a román kormány ajánlatát, a két kormány együttesen fogja felkérni a Népszöveget, jelöljön ki a tanács tagjai közül valakit, aki az optánsperrel speciálisan foglalkozik, hogy a tanács vizsgálja meg, vajjon a román agrártörvény végrehajtása által történtek-e olyan vagyon likvidálások, melyek ellentétben állanak a trianoni békeszerződés 250-ik paragrafusával. A Népszöveg megbizottja ennek alapján fogja megállapítani a kártérítési összeget.

A tanács által kijelölt tag megkapja azokat az aktaesemléket is, amelyekre felvilágosításképpen szükséges lesz. Ezenfelül külön is meghallgathatja az érdekelt feleket, képviselőik útján. Az ezen az úton hozott döntés végleges lesz és a két kormány kötelezi magát, hogy a döntőbírói határozatot lojálisan végrehajtsa.

A panaszosoknak eselleg adandó kártérítést a magyar kormány fogja fizetni és az összeget levontassa hozzá a jóvátételi összegből, amelyre a trianoni békeszerződés Magyarországot Romániával szemben kötelezi.

A magyar kormány Villányi követ útján kézhezvette Titulescu ajánlatát és a külügyminisztériumban azonnal hozzáláttak a Titulescu ajánlatára adandó válasz megszövegezéséhez. A választ a mai napon a magyar kormány már el is juttatta a román külügyminisztériumhoz. A magyar kormány válasza hangsúlyozza,

hogy legnagyobb sajnálatára, a Titulescu jegyzékében foglalt három ajánlat egyikét sem tekintheti alkalmasnak arra, hogy a kívánt megegyezés közös alapjául szolgáljon.

Ezután részletesen kifejti a magyar jegyzék, hogy az első pontot azért nem fogadhatja el, mivel annak hangja a barátságos megegyezés természetének fogalmával ellenkezik s azt kívánja, hogy a felek egyike a másik kívánságára áldozza fel jogi pozícióját.

Ugyanezen okból nem fogadhatja el a magyar kormány a második ajánlatot sem, amely a vegyes döntőbírói határhelyre új döntőbíró működését kívánja állítani. Ami végül a harmadik pontot illeti,

a magyar kormány semmi körülmények között nem fogadhatja el, hogy az optánsok kártérítési igénye és a jóvátételi fizetések között a román kormány kapcsolatot hozzon létre.

mivel ez a békeszerződés intézkedésével egyenesen ellenkezik s a népszövegségi tanács ajánlása is óvakodtak ezen két különböző ügyet egymással kapcsolatba hozni.

A jegyzék megállapítja, hogy a meg-

egyezős a román kormány ajánlata alapján nem lévén lehetséges, a magyar kormány fenntart minden jogot arra az esetre, ha az ügy barátságos elintézése sikertelenné válna. A jegyzék további részében a magyar kormány a népszövegségi tanács legutóbbi ajánlatának szellemében tesz javaslatot a román kormányra egy gyakorlati megoldás létrehozására, hangsúlyozza, hogy a magyar kormány novemberi jegyzékében már megjelölte a megoldás körvonalait, azonban, hogy őszinte békülékenységeről és a Népszövegséggel szemben való jóakaratainak újabb tanujelét adja, kész a közvetlen tárgyalások útján más gyakorlati megoldásokat keresni.

Hajlandó arra, hogy a tanács semleges tagjainak közreműködésével a

két állam tárgyalásainál egy közvetítő szerepét elfogadja.

A pénzügyi kérdésekben a Népszövegségi bizottsága ezt a közvetítőt hasznosan támogathatná.

A magyar kormány szükségosnek tartja, miszerint előre megállapítsák az a határidő, amelyen belül az ügy közvetlen tárgyalásokkal való rendezésének meg kell történnie. A magyar kormány meg van győződve arról, hogy ezen ajánlata mindkét állam jóakaratu közreműködésével alkalmas arra, hogy az ügy kölcsönös melegegedéssel végre befejezést nyerjen.

Felelet a nem kézbesített jegyzékre

Az optánsperben való jegyzékváltás

nem mindenmapi pikantériája az, hogy ez a jegyzékváltás ténylegesen meg sem történt. Bukaresti tudósítónk báró Vest Fedor, Villányi báró bukaresti magyar követ helyettese annak közlésére hatalmazta fel, hogy Titulescu jegyzéke az esti órákig nem jutott el a követséghez és így a magyar kormányhoz sem.

Bukaresti tudósítónk sikerült megtudnia, hogy Titulescu ajánlata egy másolási hiba miatt nem került kézbesítésre. A dolog történetéhez tartozik, hogy Titulescu az emlékezetes genfi ülésen egy ilyen ajánlat elküldését ígérte be. A genfi ülés óta a bukaresti magyar követség állandóan érdeklődött a külügyminisztériumban, hogy a Genfben beígért ajánlatot mikor teszi meg Titulescu miniszter formailag is. A külügyminisztérium mára ígérte a jegyzék átvadását, ami azonban az irat lemásolásánál elkövetett hiba miatt nem történelhet meg. A magyar kormány azonban abban a hiszemben, hogy a jegyzéket ma át is adták és mint hogy az ajánlat szövegét még Genfből ismerte, rögtön megszerkesztette válaszával, amelyet a ma délutáni budapesti lapok a fentiekben publikáltak is. Ilyenformán tehát a magyar kormány egy olyan jegyzékre adott választ, amelyet a román kormány még el sem küldött.

Angheliescu meg van elégeve az érettségi eredményével és bünténynek tartaná a baccalaureatusi törvény módosítását

A közoktatásügyi miniszter szerint a bukottak nagyrésze a már többször bukottakból került ki

(Bucuresti-Bukarest, július 23. Az Új Kelet tud.) Az ezévi baccalaureatus vizsgák katasztrófális eredményei, mint minden évben, ugy ezúttal is általános megdöbbenést és az egész ország tiltakozását váltották ki az Angheliescu miniszter által bevezetett érettségi rendszer ellen. Nemcsak a szülőket, nemcsak a laikusokat döbbentette meg a bukások fantasztikus arány száma, de komoly szakkörök is odanyilatkoztak, hogy a baccalaureatus mai formájában nem szolgálja az értéke- sebb elemek szelekciónálásának célját, sőt egyenesen kulturelles. A bukások ezévi fekete statisztikája szomorú bizonyítékként támasztotta alá a baccalaureatus elleni általános elégedetlenséget.

Egyetlen egy ember akadt ezidén is aki nemcsak hogy nem elégedetlenkedik, de heveslőleg tapsol a bukások fekete statisztikájának. Ez az ember a baccalaureatus rendszerének atyja és patrónusa: Angheliescu közoktatásügyi miniszter. A miniszter ur nyilatkozatot adott a Dimineata egyik munkatársának az ezévi érettségi eredményekről s ebben a nyilatkozatban csaknem dithirambusokat zeng a baccalaureatus nagyszerűségéről.

Az eredmények nem rosszak...

— Az ezévi eredmények, — mondja Angheliescu miniszter — nem rosszabbak, mint a tavalyiak...

— Nemcsak, hogy nem rosszabbak az eredmények, — folytatja Angheliescu, —

hanem a tavalyiaknál jobbaknak is tekinthetjük.

Gondoljuk csak meg, ez idén kerékszámában 6700 jelölt jelentkezett érettségiben, ezekből 2900-an, vagyis a jelentkezők 43 százaléka átmént — s ve- gyük ehhez figyelembe azt, hogy az elbukottaknak több mint a fele régebbi je- löltekközül került ki, akiket negyed- szer-ötödször, sőt hatodszor utasítanak vissza. Ha ezeket leszámítjuk, úgy kiderül, hogy azok közül akik az idén először jelentkeztek baccalaurea- tusra, 60—70 százaléka átmént.

— Nem gondolja miniszter ur, — kérdezte az újságíró, — hogy a baccalaureatus rendszerén bizonyos módosítá- sokat eszközöljenek?

A baccalaureatus módosítása — büntény

— Semmi szín alatt. A baccalaurea-

tus rendszere ebben a pillanatban a közoktatás legnagyobb üdve. S ha va- laki arra gondolna, hogy hozzányúljon a baccalaureatus vizsgákhoz — amit én nem hiszek, mert a középiskola és egyetemmi tanárok csaknem mind e szelekción vizsga mellett vannak —

ugy az valóságos büntényt követ- ne el a román kultura ellen.

— És meg vagyok győződve róla, hogy senki sem fogja ezt megcsinálni. Egyébként — folytatta Angheliescu — a különböző vizsgalóbizottságok elnö- keivel és tagjaival folytatott beszélge- téseimből azt a megállapítást szürtem le, hogy a baccalaureatusra jelentkező elemek fokozatosan javulnak. Határo- zott különbség állapítható meg a most végzett és a régebbi diákok felkészül- tése között. Ez a fejlődés egyre éle- sebb lesz és az új középiskolai oktatásról szóló törvény alkalmazása után tel- jesen kielégítő eredményekre fog ve-

zetni. Eddig tart Angheliescu miniszter nyi- latkozata, amely nem sok jóval biztat a baccalaureatus jövő eredményére vo- natkozólag sem. Szomorú az, ha az or- szág közoktatásügyi minisztere ered- ményesnek talál egy olyan vizsgát, a melyen a jelentkezők 57 százaléka megbukik és szinte csodálatos az a ra- gaszkodás, amelyet Angheliescu ezzel az eredményekben oly végzetes rend- szerrel szemben tanúsít. A szülőket aligha fogja megvigasztalni az elbu- kott növendékekbe aligha fog lelket ön- tenni az a tudat, hogy akadtak olyanok is, akik éppen a rendszer defektusai miatt ötödször, vagy hatodszor buk- hatta kel a baccalaureatuson. A román kultura védelmének jelszava nem elég indok a bukások dicséretére, hacsak a miniszter a román kultura védelme alatt történetesen nem a kisebbségi jelöltek távollartását gondolta.

„A Kellog-féle békepaktumok bohózatok, melyek tragédiában végződnek“

Baldwin átakarja alakítani kormányát

London, július 23. Megbízható politi- kai forrásból nyert értesülések szerint Baldwin miniszterelnök már a legköze- lebbi időben át fogja alakítani kormá- nyát s olyan tagokkal egészíti ki, akiknek személye garancia arra, hogy a legköze- lebbi választáson a konzervatív párt eredményesen küzdhet a mandátumokért. Ezzel egyidejűleg Londonból keltezett táviratok arról számolnak be, hogy Lloyd George a liberális párt legutóbbi gyüle- sén pesszimiztikus nyilatkozatot tett a Kellog-féle javaslatokról. Lloyd George hangsúlyozta, hogy a paktumot egész- sor fenntartással bástyázták körül, úgy- hogy annak a jelenlegi formájában semmi értelme nincsen. A paktumot

aláíró hatalmak szakadatlanul emelik csapataik létszámát és Anglia minden szerződés ellenére évente 115 millió fon- tot költ embermészárló gépekre, holott a háboru elején csak 77 milliót költött. Ennélfogva ezeknek a békepaktumoknak semmi értelmük nincs s nem egyebek mint bohózatok, melyek tragédiában végződnek. Lloyd George végül kijele- tette, alig várja az időt, amikor a liberá- lisok hatalomra kerülnek, hogy realis- tartalmat adhassanak ezeknek a szerző- déseknek.

Hirdessen az Új Keletben

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus

Szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) az első romániai orth. izr. leányotthon és internátus, intelligens szülőik leánygyermekel részére.

Olcsó ellátás, szigorú családi nevelés, elsőrangú tanári felügye- let, kézimunka, zene és idegen nyelvek — kitűnő referenciák.

Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk. Jelentkezés július hó 25-ig, miután csak korlátozott számban vétetnek fel növendékek.

Schwartz Menyhértné, Oradea (Nagyvárad) Avram Jancu (Kossuth-u.) 2.

Sok kis nőcske mit sem sejtő, Elcsufítja májfolt, szeplő. A „Gyopár Crem“ elmulasztja, Gyopár szappan elirtsztja. Ki nem használja, el sem hiszi, Pedig így van!

MARSI GIZI

Megkezdődött az Agency-vita a cionista Actionscomité berlini gyűlésén

Weizmann megnyitó beszéde. Az ellenzék szónokai hevesen támadják a négyes bizottság jelentését. Ussischkin filippikája az Agency kibővítése ellen

(Berlin, július 23. Az Uj Kelet tud.) Az egész világ zsidóságának szokatlanul fel-fokozott érdeklődése közepette nyílt meg csütörtökön délután Berlinben a cionista világszervezet Actions Comitájának ülése. Ennek az ülésnek különösen az ad fokozott jelentőséget, hogy ezen kell a cionista szervezet egyetemének, a Jewish Agency oly szenvedélyesen körülvitatott kérdésében a maga hivatalos álláspontját leszögeznie. Már hetek óta folyik a nagy vita a zsidó sajtóban a négyesbizottság, az úgynevezett „Joint Palestine Survey Comission” jelentése körül, amely azóta könyv alakban is megjelent. A jelentés az egész cionista közvéleményt meglepte, azonban az első napok felhevült hangulata után egyre erőteljesebben jutott szóhoz a higgadt és mersékelt kritika szava, amely számotvetett a palesztinai helyzet kényszerítő realitásaival is. Az Actions Comité ülése ilyenformán már egy tisztultabb és objektivebb atmoszférában kezdhetette meg tanácskozásait.

Kongresszusjellege van az ülésnek

A Bné Berith Páholy kleist-uccai palotája körül olyan élénk süngés-forgás uralkodik, mintha nem is intézőbizottsági ülés, hanem vilákkongresszus tanácskozna odabent. A finom eleganciával berendezett termekben már jóval a gyűlés megnyitása előtt különböző csoportokban tárgyalnak a világ minden tájáról összehozott vezetők cionisták. Egymásután tűnnek fel ugyanis a cionista mozgalom és a kongresszusok jólismert standard alakjai is. Az Exekutive minden tagja itt van és az Actions Comité tagjai is ugyyszólván teljes számban megjelentek. A vezetők közül csupán *Jabotinszki* hiányzik, aki ugyan Berlinben van, de az ülésen nem vesz részt. Nem jöhet el *Arlororof*, a nemzeti baloldali nagyjövő fiatal vezére sem, aki Amerikából nem tudott idejkorán megérkezni. A gyűlés vezetőségéhez már hetek óta több száz megkeresés érkezett, hogy jegyeket bocsássanak ki az érdeklődő nagyközönség számára is, azonban az Actions Comité elnöksége hosszas tanácskozások után elhatározta, hogy a gyűléseken csupán meghívott vendégek jelenlétét engedélyezi.

Nincs szó fordulóponttól

Az első ülést csütörtökön délután négy órakor nyitotta meg *Motzkín* elnök, aki rövid visszapillantást vetett a bazeli kongresszus óta eltelt tíz hónapra és kihangsúlyozta a mostani gyűlés jelentőségét. Megemlékezik ezután a cionista világmozgalom utolsó évének halottairól, mindenekelött *Chajesz* professzorról és *Tiomkinnról*, majd felsorolta többek között *Landau*, *Norwin Lindheim*, *Josef Barondess* és *Cyro Glass* neveit, akiknek elhunyt a súlyos veszteséget jelent a mozgalomra. A halottakról való megemlékezést a megjelentek állva hallgatták végig. *Motzkín* ezután állást foglalt ama tuzlakok ellen, amelyek szerint a cionizmus most fordulóponthoz érkezett. Mindaddig, amíg a célunk és programunk változatlanul áll, nem lehet szó fordulóponttól abban az értelemben, ahogy ezek a tuzlakok hirdetik. Mi most is, miként eddig, a legerősebb ideális hatalmat reprezentáljuk a zsidóságban. A cionizmus alapjaira az optimizmus. *Motzkín* végül bejelenti, hogy a jelenlegi tanácskozások abszolút bizalmas jellegűek. Erre különösen a meghívott vendégek figyelmét hívja fel. Az elnöki megnyitó után rövid vita indult meg arról, hogy a sajtó képviselőit beengedjék-e a gyűlésre. Huszonnégy szavazattal nyolc ellenében úgy határoztak, hogy a gyűlések általában nyilvánosak, csak bizonyos kérdések tárgyalásánál fog-

ják kizárni a közönséget és a sajtót is. Az első ülést bizalmasnak deklarálják és erről a sajtó számára csak hivatalos kommunikátumokat adtak ki. Az elnök ezután dr. *Weizmann* Ohaimnak adja meg a szót, akinek felszólalását feszült érdeklődéssel várták a jelenlévők. Bizalmas közléseket reméltek *Weizmann* től a Jewish Agency bizottság tárgyalására vonatkozólag. *Weizmann* azonban csupán egy egészen rövid referátumot tartott és futólag érintette a napirenden lévő politikai kérdéseket, valamint az Agency-bizottság jelentését. Ez a jelentésben nagy csalódást keltett, mert *Weizmann*tól sok kérdésre vártak magyarázatot és felvilágosítást. Ugyilátszik azonban, hogy *Weizmann* szándékosan kerülte a gyűlés elején az amugyis feszült atmoszféra összesűrítését és nyilván a további tanácskozások folyamán fogja megadni a várt felvilágosításokat.

Weizman szabad és nyílt határozatot kér az Actions-Comité-től

Weizmann beszédében mindenekelött kijelentette, hogy ez alkalommal csak bizonyos főkérdésekre fogja korlátozni felszólalását, mert az exekutive terjedelmes írásbeli jelentést terjeszt a gyűlés elé. A politikai helyzetről semmi szenzációs jelentenivaló nincsen. A két fontos probléma: a palesztinai községi törvény ratifikálása és a Holttenger koncesszió kiadása mindenki előtt ismeretes. Megállapítja, hogy épen az utóbbi időkben, amikor Palesztinában oly nagy nehézségekkel küzdöttünk, lényegesen megjavultak politikai vonatkozásainak a mandatárius hatalomhoz. A kormány egyre aktívabb részt vesz problémáink megoldásában. *Weizmann* érmtti ezután a kölcsön kérdését, valamint az új főkormányzó kinevezését, amiről az angol kormány idejkorán informálta a cionista Exekutívét. A brit imperium rendszerében Palesztinai jelentősége állandóan növekszik és ennek tudható be, hogy az angol kormány növekvő érdeklődést mutat Palesztina iránt. Sajnálja, hogy a viszonyok miatt oly sokat kellett utaznia, úgyhogy az utolsó évben csupán három hónapig foglalkozhatott a politikai kérdésekkel.

Ujabb erőket kell bevonni a munkába

Weizmann ezután a Jewish Agency kérdésére tert át. Saját tapasztalata alapján állithatja, hogy az úgynevezett négyes bizottságot az a mély és őszinte óhaj halotta at, hogy egy konstruktív és kiszélesített programot adjanak a palesztinai országepítő munkának és teljes tudatában voltak azoknak a nehézségeknek, amelyek a probléma megvalósítása elé tornyosulnak. Nem szabad elfelejteni, hogy ezt a jelentést nem a cionista Exekutive adta ki, hanem egy olyan bizottság, amelynek az volt a feladata, hogy a szakértői jelentéseket feldolgozza. Egy és más kérdés nyitva áll a cionisták kritikája számára. Az Actions Comiténak határozatok formájában kell megtennie megjegyzéseit ehhez a jelentéshez, amelyeket majd átutamat a Jewish Agency-hez, amennyiben az megalkult. Am az elvi kérdést, a Jewish Agency kibővítésének kérdését, *Weizmann* szerint, nem szabad érinteni. A legutóbb Palesztinában átélt krízisre való tekintettel nem lát más utat, mint azt, hogy újabb erőket vonjunk be munkánkba.

Szabad és nyílt határozatra van szükség

— A munkanélküliség — mondotta *Weizmann* — felig-meddig már megszűnt Palesztinában, de ezzel csak a kisebbik részét oldottuk meg feladatunknak. A másik és nagyobbik rész, megpedig az új nagy bevándorlás megindítását csak úgy tudjuk megoldani, ha biztosítani tudjuk az angol kormány energikusabb támogatását és anyagi eszközeinek felfokozását. Az elsőre bízton számíthatunk, a második tekintetében azonban bizonyos kétségek vannak. Ez nagymértékben függ

azoktól a határozatoktól, amelyeket az Actions Comité fog hozni. Amire most szükség van: a szabad és nyílt határozat.

A kibővítés — res judicata

Weizmann beszéde után *Szokolov* tartott exozét a politikai helyzetről és rámutatott azokra az eredményekre, amelyeket az utóbbi időben elértünk. Senki sincs jobban eltelve a cionista eszme, a mozgalom és a szervezet tiszteletével, mint épen ő, mindannak dacára meg kell állapítania, hogy ezeket a politikai eredményeket csak azoknak a konkrétumoknak köszönhetjük, amelyeket Palesztinában teremtettünk. És ezeket a konkrétumokat kell mindenáron és minden körülmények között kiszélesítenünk és intenzívebbé tennünk. Ez az ő legfőbb gondja és minden más csupán eszköz, amely a célhoz vezet. Az Agency bizottság jelentését a legszigorubb objektivitással kell megítélni, de maga a kibővítés kérdése már *res judicata*. Nemcsak formai okokból *res judicata* a Jewish Agency kibővítése, de azért is, mert különböző országokban szerzett tapasztalatai alapján megállapította, mennyire szükségünk van további erő bevonására, hogy valóban gyorsan előbbre juthassunk. Szilárd, szubjektív hite, hogy mindenki, aki Palesztináért dolgozni kezd, az hűségesen kitart e munka mellett. Ebben rejlik épen Palesztina ereje. A Jewish Agency kérésére kifejezésre kell juttatnunk kívánságainkat és ő meg van győződve róla, hogy ezeket a kívánságokat a legnagyobb figyelemmel fogják fogadni. Ezután dr. *Eder*, az Exekutive tagja tesz kiegészítő jelentést a politikai helyzetről. A Legiszlatív Council (Palesztinai parlament) kérdése a következő években valószínűleg nem fog napirenden szerepelni. Ez fontos eredmény számunkra, mert mindaddig, amíg nem vagyunk legalább megközelítőleg többségben az országban, hátrányosan befolyásolhatná

Megkezdődik az Agency-vita

Dr. *Leon Reich* (klalcionista Keletgalicia) kijelenti, hogy nincsen olyan cionista, aki ne örülne annak, ha a cionisták egyedül tudnák Palesztinát felépíteni. Az is tény, hogy egyetlen cionista sincs tökéletesen megelégedve az Agency bizottság jelentésével, mégis e pillanatban az a kötelességünk, hogy az Agency kérdést végre pozitív megoldáshoz juttassuk. Le kell mondanunk cionista párt-egoizmusunkról, mert mint zsidók, kötelességünk minden aktív erőt bevonni a munkába és egységesen megvalósítani az országépítés művét. Az ellenzék visszautasítja az Agencyt anélkül azonban, hogy megfelelő ellenjavaslatokat tenne. Az ellenzék tuzoti, természetellenes és mesterkélt. A lengyelországi cionisták túlnyomó többsége a Jewish Agency kibővítését mellett van. *Farbstein* (mizrachi) sajtát nevében beszél és nem frakciója nevében, amelynek

helyzetünket egy ilyen törvényhozó terület létezése.

Dr. *Eder* végül bejelenti, hogy családai okok miatt legmélyebb sajnálatára le kell mondania az Exekutívében viselt tisztségéről, amelyet immár tíz év óta betölt. Dr. *Weizmann* rámutat azokra a nagy szolgálatokra, amelyeket dr. *Eder* tett a cionizmus ügyének és kihangsúlyozza, milyen bizalomnak örvendett dr. *Eder* a legbefolyásosabb angol politikusok körében. Szívből sajnálja dr. *Eder* távozását és úgy az Exekutive, mint az Actions Comité nevében leghálásabb köszönetet ad kifejezést abban a reményben, hogy dr. *Eder* továbbra is segítségére lesz az Exekutívenak politikai munkájában.

Jelentések a palesztinai helyzetről

Weizmann beszéde után a jelenlévők meleg ünneplésben részesítettek dr. *Eder*t.

Harry Sachel, az Exekutive tagja, a palesztinai helyzetről benyújtott írásbeli referátumot egészíti ki. A bevándorlás kérdésében egy bizottság lesz kinevezve, amelynek határozatai az Actions Comité előtt fekszenek. Sajnos, a palesztinai Exekutive munkáját lényegesen hátráltatta a tagok gyakori távolléte. Nekik magának az elmúlt tíz hónap alatt háromszor kellett Londonba utaznia, de azt hiszi, hogy ezáltal nagyobb összhangot sikerül teremteni a palesztinai és londoni exekutive között. A munka oroszlanrészt tehát *Szola* asszonynak vállaira nehezedt. *Harry Sachel* ezután a távozó lord *Plumer* érdemét méltatta, különösen a munkanélküliség enyhítése körül és javasolta, hogy az Actions Comité fejezze ki elismerését lord *Plumer*nek. *Szola* asszony a palesztinai nevelés és egészségügyről referált. Követeli, hogy az iskola-budgetet kibővítsék, mert a redukció ezen a téren igen nagy károkat okozott. Az egészségügyi munka kielégítő és a kormány egyre inkább kezdi kötelességét teljesíteni ezen a téren.

Szola asszony jelentése után a megnyitott ülés végetért. A következő ülés péntek délelőtti tíz órakor kezdődött. Az első szónok *Suprasky* (palesztinai klalcionista) aki az Exekutive tagjainak véleményével szemben azt állítja, hogy gazdasági helyzetünk leromlásával párhuzamosan politikai helyzetünk is rosszabbodott Palesztinában. Számos állami hivatalban egyetlen zsidó hivatalnok sincsen. Az Agency kérdésében követeli, hogy a nem-cionisták ugyanolyan nyitott kézzel csatlakozzanak hozzánk, mint amilyent máshol mutatnak. (Az oroszországi kolonizációra céloz.)

állásfoglalása még nincsen leszögezve. Egyénileg az Agency-jelentés ellen van, mert ama négy kardinális feltételről, amelyek a két utolsó kongresszus állapított meg, nincs említés léve a jelentésben.

Felix Rosenbluth röviden megindokolja az Exekutive által beterjesztett határozati javaslatokat.

A jelentés ellen

Sprinzák (Hitachdut), a jelentés ellen foglal állást. Lord *Melchett* megadta nekünk a programot, de *Marshall* és *Warburg* nem adták a pénzt. A szakértők nem tudták megítélni a mi emberanyagunkat. E pillanatban nem a zsidó munkásság érdekeiről van szó, hanem a cionista építmunkáról.

Kaplansky (Achduth Haavodah): A jelentés doktrínákat proklamál. A négyes

Szer

Karlsbadi
Karlsbadi
6 személyes
szerviz

Fisch

— Kortesk
Egyesült-Áll
elnökválaszt
tok semmi e
gé erősnek.
A köztársasá
Coolidge-et.
demokraták
jelöltjükkel
Smithtel aki
tolikus elnök
ban. A röpcé
dobálják szí
iák szét a va
gok bizottság
dötségeket
tele markokk
lőt, sir Eber
tömör monda
cél, melyet e
melyeket ilve

Am fény kép

Fényképezeti
BE
papíráruházna
szere

No. 153.—928

Pályáz

A Cluji Izrae
ke pályázatot
vában megnyi
dájánál betölte
Pályázhatna
ró, a román ny
héber nyelvet
fezek hiányába
tanítónők).

Pályázók hi
rét kívénvenni
ségének címze
ba Cluj, Cal.
küldjék.

Pályázati ha
A Cluji Izra
széke:

igazgató

Dr.

is

Mérlegképes

főkő

keres
re. Román, né
séges. Perfect
nyelven itt ré
ciákkal, bizony
ba küldendők
alatt.

SPORT

Szerviz vásár

- Karlsbadi ebédli szerviz 850.
- Karlsbadi kávé szerviz 260.—
- Karlsbadi csésze párja 20.—
- 6 személyes metszett üveg-szerviz 180.—

Fischer-üvegudvar Cluj

— Korteskednek az amerikaiak. Az Egyesült-Államokban megkezdődött az elnökválasztási harc, a különböző pártok semmi eszközt sem tartanak eléggé erősnek, hogy hatalomra jussanak. A köztársasági párt tagjai közé számítják Coolidge-t, a mostani elnököt, míg a demokraták a Fehér Házat a katolikus jelöltjükkel igyekeznek meghódítani. Smithet, aki, hogyha győz, az első katolikus elnök lesz az Egyesült-Államokban. A röpcédulák vadászos hegyeit dobálják széjjel az utcákon, vagy osztják szét a választók között, biztosságot biztosságot, küldöttségek küldöttségeket követnek, a dollárokat tele markokkal szórják. Az egyik jelölt, sir Ebert Hoover (köztársasági), tömör mondatban ekképen fejezte ki a célt, melyet el kell érni az eszközök mellyeket ilyenkor alkalmazni kell:

Amateurok, fényképeszek!

Fényképezési cikkeit a legolcsóbban

BERNAT

papíráruhánál, Piata Unirii 29. sz. alatt **szerezhetik be.**

No. 153.—928

Pályázat óvonói állásra.

A Cluj Izraelita Hitközség Iskolaszéke pályázatot hirdet egy a szept. havában megnyitandó héber-román óvodájának betöltendő óvonói állásra.

Pályázhatnak állami képesítéssel bíró, a román nyelvben periekt és az élő héber nyelvet tanítani képes óvonók (ezek hiányában e téren már működött tanítónők).

Pályázók hiteles másolatokkal felszerelt kérvényeiket az Iskolaszék Elnökének címezve a Hitközség irodájába Cluj, Cal. regale Ferdinand 54.) küldjék.

Pályázati határidő 1928 auguszt. 15. A Cluj Izraelita Hitközség Iskolaszéke:

Fren Lajos igazgató, isksz. jegyző.
Dr. Spitzer József isksz. elnök.

Mérlegképes

főkönyvelőt

keres vidéki keményfatermelő Rt. szeptember tizenötödikéig. Román, német nyelvek tudása szükséges. Perfect előnyben. — Mindhárom nyelven írt részletes ajánlatok referenciákkal, bizonyítványokkal kiadható küldendő „Benőülés 10,000” jellege alatt.

A Haggibbor marosvásárhelyi szereplése

Négy új rekordot eredményezett a kolozvári kerületi uszóverseny. Bárány 100 m-en beállította az európai rekordot

A Haggibbor vasárnap két csapatot játszott. Az ugynevezett első csapat Marosvásárhelyen a szezonban meglehetősen gyenge eredményekkel szereplő MSE-vel mérte össze az erjét. Epen ezért meglepő a Haggibbor 5:1 gólarányú veresége, amelynek realitása erősen kétséges. A súlyos vereség két okra vezethető vissza. Az egyik a Hamlet nevű bíró pártoskodása, elfogult és valósággal szegycintelés játékozása, két hasonló szelleműl áthatott határbíró segédletével. Eza triász skrupulus nélkül itél nem létező faultok miatt tizenegyeseket, adott meg öt méteres offszid-gólokat és akasztotta meg a Haggibbor támadásait. Hozzájárul még ehhez, hogy a bíró már a harmadik percben kiállította Virágot s így a Haggibbor az egész mérkőzést tíz emberrel játszotta végig.

A Haggibbor vereségének másik oka, a Haggibbor játékosainak fegyelmezetlen magatartása, főként egymás irányában és ez kihívja a legszigorubb kritikát és egyúttal a vezetőséget is erőlyes eszközök igénybevételére kell késztesse.

Átármennyire is érthető a játékosok idegessége, ilyen bírók működése esetén — akiről az elfogultalan vásárhelyi közönség már előzetesen megmondotta a maga egyáltalán nem hízelgő véleményét — a Haggibbor játékosainak sohasem szabad eifeledkezniük arról, hogy milyen színeket reprezentálnak és azt sem, hogy ilyen körülmények között a meg nem érdemelt vereséget is nyugalommal, fölénytel és sportszerűleg kell elviselniük.

A mérkőzésről csak ennyit kívánunk írni, megjegyezve még, hogy a Haggibbor együttesében, csak Mihályi kapus és dr. Hirsch Elemér nyújtottak kielégítő teljesítményt, hogy a többi játékosok az igazságtalan bíráskodás következtében valósággal elvesztették fejüket. Ez adott alkalmat arra az MSE-nek, hogy egységesebb játékot mutasson, mint a bíró működése által teljesen deprimált Haggibbor.

Több kolozvári lapban hírek jelentek meg arról, hogy a Haggibbor—MSE mérkőzés végén botrányok és verekedések zajlottak le a pályán, amelyben részt vett a marosvásárhelyi közönség is. Ezek a hírek a fantázia szüleményei és teljesen alaptalanok.

Haggibbor komb.—KMSC 2:2 (1:1). A Haggibbor első csapatán ejtett csorbát a Kolozváron szereplő Haggibbor kombináltak sikerült valamennyiben jóvá tennie. A Haggibbor másodikkal nevezett csapata, amely az elmúlt hetekben nagy gólaránnyal verte meg az első csapatot s a KAC-cal szemben győzött tornaiakkal is eldöntetlenül végzett, tegnap a KMSC-vel játszott a kolozvári városi sporttelepen. A munkáscsapatnak ezúttal összes kerekjei játszottak, de a fiatal Haggibbor játékosok lelkesedésének meg volt az eredménye s a Haggibbor kombinált majdnem a játék végéig vezetett, csupán a finisben volt kénytelen a győzelmet kiengedni kezéből, hogy eldöntetlen eredménnyel elégedjék meg. A Haggibbor tartalékjainak teljesítménye önmagát dicséri.

Vidéki eredmények

Nagyvárad—Arad 4:1 (3:1). Szép, erőteljes játék. Ströck remekül mutatott. Az egyetlen aradi gól az első félidő végén tizenegyesből ered.

Dicsőszentmárton. A nagyenyedi NTK, a Dacia és a SC Nitrogen részvételével tegnap körmérkőzést tartottak kétszer huszonöt perces játékidőkkel. A mérkőzések eredményei a következők:

Dacia—NTK 3:1 (2:1), Dacia—Nitrogen 3:0 (1:0), NTK—Nitrogen 4:0 (2:0).
Nagyvárad. Ifjúsági válogatott—I. B.

válogatott 4:1 (0:1). A városközi mérkőzés előjátéka.

Krajova. Banatul Temesvár—Fulgerul 4:3 (2:1).

Aranyosgyéres. Sodronyipar TC—Spárta 2:1 (2:0).

Ismét elmaradt a Jiul—Soimii országos középdöntő-mérkőzés. Lupeny. A Jiul—Soimii országos bajnoki elődöntő mérkőzést vasárnap sem lehetett megtartani, mivel a szebani csapat ezúttal sem jelent meg a pályán, mire a mérkőzés vezetésére kiküldött Nagy Lajos bíró 20 percnyi várakozás után másodszor is a Jiul javára befejezettnek nyilvánította a meccset és jelentését újból elküldte Bukarestbe.

A katona-attléta is elutaztak Amsterdamba. Bukarest. Az FSSR elnökségének és más társadalmi előkelőségeinek közbenjárására a belügyminiszter az utolsó pillanatban szabadságot adott a katona-attlétaknak és így Christescu, Csegezi és Fritz is elutaztak a szombati expresszrel.

Kedvező körülmények között folynak a kolozvári Tenisz Club versenyei. Edigi eredmények:

Női egyes gyermekverseny. 1. Nappendrak Eva CTC, 2. Léb Erzi Haggibbor, 3. Vinkler Haggibbor és Fejér KAC.

Női egyes ifjúsági. 1. Nappendrak CTC, 2. Finkler Haggibbor, 3. Szabó Haggibbor és Fehér KAC.

Női páros senior. 1. Giurgiutné—Mátyás, 2. Rosinné—Benche, 3. Löwné—Barsekmaldt.

A többi számok döntőit még nem tartották meg.

Külföldi eredmények

Amerika és Európa zónaközi Davis Cup-döntőn — a legutóbbi jelentés szerint — Amerika 3:0 arányban vezet és ezzel már meg is nyerte a mérkőzést. Az 1928. évi döntőt tehát az Egyesült Államok csapata vívja meg a védő franciákkal.

Elmaradt a román-magyar kerékpáros mérkőzés. Budapestről jelentik: A BSE remekközi versenyére tervezett román-magyar flyer-mérkőzést a rendező BSE táviratilag lemondta mivel az FSSR péntek estig nem jelentette be a román versenyzők névsorát.

Zoppot. Magyar C. vízpoló válogatott — Zoppot válogatott 7:1 (3:1).

A magyar uszóbajnokságok szennő cíjje: Bárány 1 perces ideje. Budapest. A magyar uszóversenyek a legszebb sikerrel zajlottak le. Az eredmények közül legértékesebb Bárány István 1 perces ideje 100 m-en, mellyel beállította Arne Borg bolognai európai rekordját is.

Nagy érdeklődés mellett zajlott le a kolozvári kerületi uszóverseny

Nagy érdeklődés mellett tartották meg tegnap délelőtt a kolozvári strandon a kerületi uszóversenyt, amely a legna-

Egyetek több banánt!

gyobb érdeklődés kíséretében, népes mezőny és szép sportsiker mellett zajlott le. **100 méteres uszós gyors.** Bajnok Horacek KAC 1 perc 15 mp. 2. Ziegler MSE. 3. Török KAC. Horacek ideje országos rekord, azonban ezt nem fogják hitelesíteni, mivel uszás közben a mendence fáját érintette.

50 m. hölgygyorsuszás. Bajnok Erdős Márta KAC 45 mp. 2. Szombathelyi Magda KAC. 3. Deutsch Éva Haggibbor.

50 méteres ifjúsági hátuszás. Bajnok Zinger KAC 45.2 mp. 2. Fenyő Haggibbor 3. Balló II. U.

100 méteres hátuszás, senior. Bajnok Balló I. KAC 1 p. 34 mp. 2. Asztalos KAC. 3. Margineanu U.

100 méteres ifjúsági melluszás. Bajnok Zinger KAC 1 p. 34 mp Országos rekord! 2. Geréb Haggibbor. 3. Pusztay KAC.

200 méteres senior mell. Bajnok Asztalos KAC. 2. Vitályos MSE. 3. Balló I. KAC.

3x50 méteres ifjúság vegyesstaféta. Bajnok az Universitatea csapata (Bilkei, Balló II., Deutsch) 2 perc 04 mp. Országos rekord! 2. KAC A. csapata 3. Haggibbor.

100 méteres női melluszás. Bajnok Szombathelyi Magda KAC 1 perc 49 mp. Országos rekord! Snariacs Makica U és Tamásy Böske H a versenyt feladták.

400 méteres senior gyorsuszás. Bajnok Horacek KAC 6 perc 52 mp. Országos rekord! 2. Orosz KAC. 3. Ziegler MSE. Tetszés szerint nyerve.

Vízpoló. Bajnok az Universitatea, 2. FAC. 3. Haggibbor. A bajnok U tegnap délután 11:0 (5:0) arányú vereséget mért a Haggibborra. Bíró Koncz Rudolf. Góllövők Giurgiu (3), Bilkei (4), Deutsch (4).

vendéglőt nyitottam

Püspök fürdőben Nagyvárad mellett. Fuchs Benjámin törábbi felügyelete alatt. **WEISZ, vendéglős**

Kérjen mindenütt

Borszéki ásványvizet

Vezérképviselet

Klein
Samu, Cluj,
Calea Gen.
Dragalina 27

FAGYAPOT

az elismert legjobb csomagolóanyag 24 minőségben, legolcsóbb áron szállítja AMIGÓ TESTVÉREK és TÁRSA speciális fagyapotgyára Lugoj, Str. Unirii 10.

Clujon Calea Victoriei 61. szám alatt b'zományi raktárt tart gyárunk képviselője:

Feuerstein Kálmán jakereskedő

További lerakatok: Arad, Braila, Bukarest, Craiova, Galati, Nagyvárad, Nagyszében, Ploesti és Timisoara.

Közgazdaság

Küzzöbön ál a román-ceh-jugoszláv tüzfatermelők kartellbe való tömörülése

A tüzfatermelők körében nagy az elkeseredés, mert a CFR. ebben az évben nem ír ki árlejtést tüzfára

(Cluj-Kolozsvár, július 23. Az Uj Kelet tud.) Az utóbbi időben a tüzfatermelők körében az a hír terjedt el, hogy a CFR vezérigazgatója közelebről árlejtést tart nagyobb mennyiségű tügly és tülpata beszerzésére.

Ezzel szemben legutóbbi jelentés szerint a CFR gazdasági intézőségénél semmit sem tudnak az árlejtések kiírásáról annál is inkább, mivel ezt a vasut költségvetése nem engedheti meg.

A beígért tüglyextrafa árlejtés effektuálása is elmaradt egyelőre, amit ugyan csak a költségvetési helyzettel magyaráznak a CFR-nél. A vezérigazgatóság értesítette ugyan közvetlen uton a termelőket, hogy hajlandó lekötni a kiirt mennyisége. Azonban azok sem kaptak semmilyen értesítést, akik a kiirt árakat elfogadták. Ennek következtében több keményfatermelő cég, így a Lomási Erdőipar és a Hazi Fatermelő visszakérték letétbe helyezett garanciáikat és kijelentették, hogy már nem kívánják az árlejtésben részt venni.

A vasut valószínű, hogy továbbra is fenntartja az extrafára kiirt árlejtését és

rövid időn belül rendezni is fogja az. Ezáltal minden körülmények között fel fogják szőlítani szállításra azokat a cégeket is, amelyek garanciáikat felvették.

A tüglyfatermelők ezidőszert mintegy 1 millió tülpával rendelkeznek, amit a leszállított vámilletékek ellenére sem tudnak külföldön értékesíteni azoknak mérete miatt. A termelést a fáscegek tulajdonképpen abban a reményben eszközözték, hogy a CFR évente legalább 3-4 millió lej értékű tülpát vesz át, a cégeknek ez a reménykedése azonban nem vált be.

Hasonlóképpen súlyos a bükk tülpafatermelők helyzete.

Itt említjük meg, hogy a román-magyar tüzfakartell után, most a román-ceh, jugoszláv tüzfakartell van alakulóban s a kartell ügyében már a jövő hét folyamán megkezdődnek a tárgyalások. A kartell tárgyalásokkal egyidejűleg a tüglytüzfatermelők mozgalmát indították abban az irányban, hogy a kormány szállítsa le a tüglytüzfatermelőknek, hogy ők is intenzívebben kapcsolódhassanak bele az export üzletkebe.

Nem készül változás a nemzetközi acélkartellban. Junius utolsó napjaiban tartották meg az európai acélkartell konferenciáját a düsseldorfi „Stahlhaus”-ban. A tanácskozáson elő szakkörökben nagy várakozással tekintettek, miután olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a francia és belga gyárak kvótaemelését fogják követelni, ami az európai acélkartellt válságba sodorhatta volna. Az utolsó pillanatban azonban beleegyeztek a francia és belga gyárak is a produkciós program eddigi felosztásában. A meg egyezés annál nagyobb jelentőségű, mert az amerikai acéltröszt tényleg megjelenik az európai piacon és a konkurrencia leküzdése csak az európai ipar együttműködése mellett lehetséges. Az acéltröszt középeurópai csoportját három részre osztják és pedig csehszlovák, osztrák és magyar osztályra.

Arad a gabonavásárok ellen. Aradról jelentik: Aradon és Aradmegyében is nagy izgalmat váltott ki az oborok, az ugynevezett gabonavásárok ügye. A törvény szerint a jövőben csupán a kereskedelmi és iparkamarák égisze alatt álló gabonavásárokon szabad a termelőköt venni és eladni. A vásári iroda kikerülésével vett búzát szállítani nem lehet. Az aradi iparkamara legutóbb megtartott igazgató választmányi ülésén állást foglalt ez ellen a gabonavásár

ellen és most nyújtotta be memorandumát Bukarestbe, amelyben a technikai felkészültség hiányai miatt kérte, hogy a gabonavásárok bevezetését jövő év július elsejéig halasszák el.

Nemzetközi vásáregyezmény készül. A nemzetközi kiállítások és vásárok rendezősegei Párisban a nemzetközi kereskedelmi kamarában tárgyalást kezdtek konvenció létrehozásáról. A cél az, hogy a felesleges és kiállításatlan sikerű, konjunkturális vásárok tartását megnehezítsék, mert ezek lejáratják a fontos intézményt.

Utépítő gépek a lipcei vásáron. Az utépítés problémája az autó térhódításával mind fontosabbá lesz. A gépkocsi külföldön sok helyen már részben kiszorítja a vonatot is, így Svédország egyes részeiben például felszedték a vasúti sínhalózatot, mert az autóhasználat következtében ezeken a vonalakon a vasut üzemeltetése ráfizetéssel járt. Az állandan növekedő autóforgalom azonban mindezt az eddigieknél erősebb és tartósabb országutakat kíván. Az új utépítési technika az utóbbi időben csodálatosan sokat fejlődött és egészen új, nagyon tartós vegyületekkel burkolják ma már az országutakat. A legújabb konstrukciójú utépítő gépek maguk keverik ezt az utépítésnél használatos kiváló burkolati

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 július 23 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3150-3160	-	-	49175	3170	1104750	13546	64995	-
Newyork	16365-16385	51930	51937	2554	16410	57380	70790	3375	192550
Lond	799-800	25225	252475	12416	80025	28925	344550	16408	48612
Paris	644-666	2033	2033	-	45	2247	277550	13220	39150
Milano	862-865	2721	2719	13380	863	3005	3005	17786	52350
Prága	466-487	1539	15390	-	48825	170025	210037	-	29650
Budapest	2860-2865	903	90350	-	2872	-	12346	588	-
Belgrad	-	913	91280	-	291	10850	124632	5929	176
Bukarest	-	317	317	1560	-	0	43325	2062	61
Varó	-	5820	520	-	1847	643250	7948	3780	-
Léc	2310-2315	7324	732250	-	2324	8095	-	47612	-
Berlin	3920-3925	1239750	12395	-	3934	1369750	16911	804	-

Száz lej árfolyama. Zürich (uro) 317, Paris 1560, Budapest 350, Bécs 43225, Prága 20625

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA
GENOVA

Dél-Amerika felé:

A világ leggyorsabb és legnagyobb gőzöselvel

DUILIO
24.000 tonnás

Indul Génából 1928 aug. hó 30-án. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 szept. hó 13-án

GIULIO CESARE
27.000 tonnás

Indul Génából 1928 szept. hó 19-én. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 okt. hó 4-én

DUILIO
24.000 tonnás

Indul Génából 1928 okt. hó 11-én. Érkezik Buenos-Airesbe 1928 okt. hó 25-én.

A hajót csak 14 napig tart.

A III. osztály 2, 4 és 6 személyes kabinokkal van ellátva.

Utazási költség Romániából New-Yorkba az összes visumokkal együtt csak Dollar 100.

Egyenes vonal Kuba, Mexico, Peru, Cille, Ausztrália felé.

A vasúti ut a kikötőig kizárólag gyorsvonaton történik és csak 40 óráig tart.

Minden felvilágosítást díjmentesen szolgálunk: GATTORNO S. A. R. TIMISOARA Str. BONNAZ 20.

Észak-Amerika felé:

A modern felszerelésű luxus-gőzöselinkkel

ROMA
33.000 tonnás

AUGUSTUS
33.000 tonnás

COLOMBO
12.200 tonnás

Az óceánut csak 8 napig tart.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg melléke van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Hajhullás

és hajkorpa ellen legjobban szer az „Egger-Petrol”
Kapható minden gyógyszerárban és droguériában

Két szoba konyha, fürdőszoba és egy fűszerfűzet berendezéssel korszerűséggel együtt kiadó. - Ertekezni Erster vendéglő, Cluj.

1-2 személynek csinosan burtozott tágas szoba, esetleg olcsó ebédkosztal kiadó. Cim a kiadóban.

Franczia levelezést vállalok délelőtti órákban. - Ajánlatokat „Di Iome” jellegre a kiadó továbbít.

Mielőtt megrendel és más ritkulás cikkeiben való szükségletét a nagy ünnepekre

beszerzésre, kérjen ajánlatot Erdély legszolidabb és legolcsóbb beszerzési forrásától, a SAFRUTH zsidó könyvkereskedéstől, Cluj, P. M. Viteazu 39. Viszonteladók nagy árkedvezmény

Keresünk egy izr. nőtlen bőrkészkező segédet, ki a fűszer vagy a vas stakmához is ért, aug. 1. belépésre. Deutsch és Gest, Ludus. 780

Intelligens, háziasan nevelt Zsidó lány százötvenezer lejfel férjhezmenne komoly, biztos megélhetésű férjhez. Választ 27. jellegre kiadoba ker. 778

Csernovici héber német pedagógiumot jelesen végzett ovónő állást vállal. Ajánlatokat „Tobb évi praxis” jellegre kiadoba ker.

ספרים חומשים תפילין מונות. יארעסלאווער מלימים צעית und סדורים מתוורים in allen Sprachen zu haben billigst bei Löwy Samuel, Medias 781

Vita- és levelezőgyorsírást olcsón tanítok. Cim a kiadóban

Urlicadny lakótársnőt keresek szépen burtozott kert lakásba, fürdőszoba használattal. Cim a kiadóban.

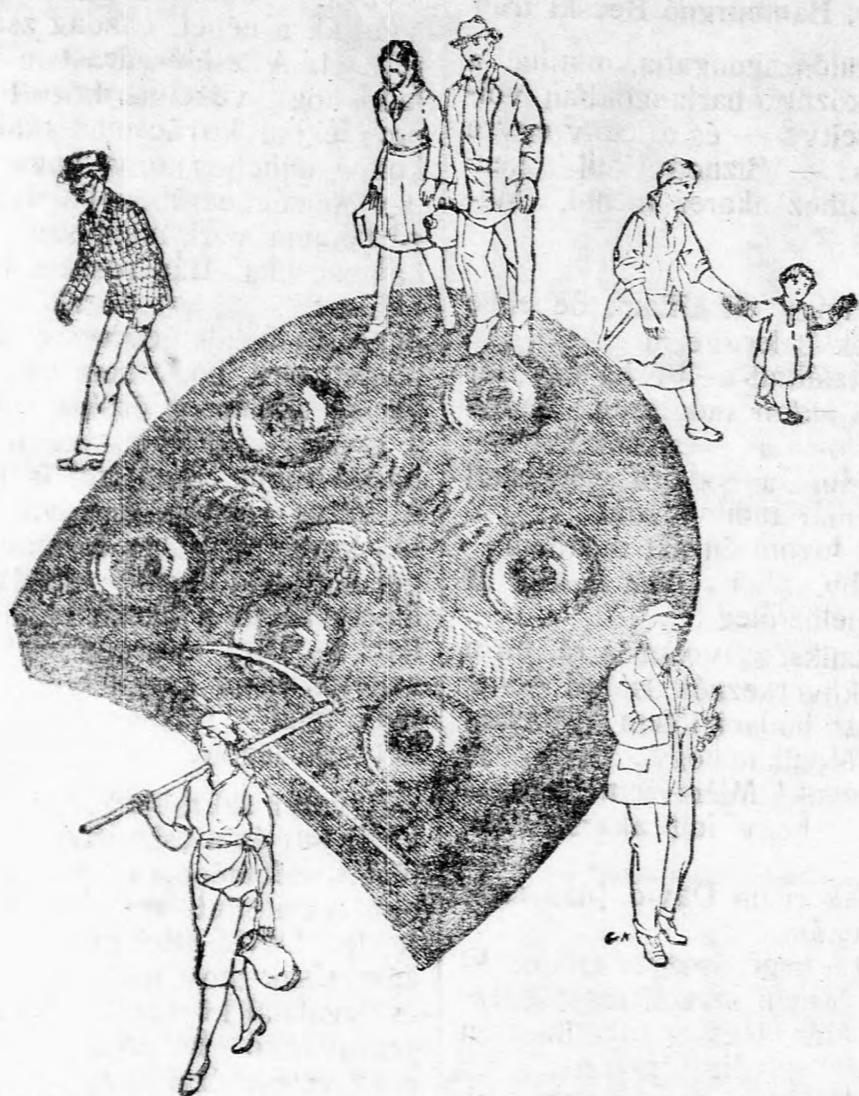
Irodai gyakorlatlalt bíró tisztviselő állást keres. Cim a kiadóban.

Panama tisztítás
„H...
nők, lapuzem,
Mélyen le
Banco- és
Férfi és női ka
a legújabb di
gy

Színház

A Magyar
Kedd: Mesék a
donság. Ne
val. Rende
szám: 375.)
Szerda: Párisi
ujdonság. A
kával. Soroz
Csütörtök: Füg
Neményi L
Magda föll
Péntek: Csattan
ujdonság. N
tével. Soroz
Szombat: Tyuk
nek! Párisi
órákor. Moz
és 10 lej. Sz
Vasárnap 6 óra
(Népszínmű
kal: 50, 40.
szám: 380.)
Vasárnap este
Mersze Mä
ság. Sorozat

A szín
Neményi Lili
kezd meg négy
játékát Nemény
szerepében fog
lozsvártott meg
ben Szegeden o
egy szezon ale
szania A Mesék

Távoli utak - fáradság nélkül

Vidékieknek nincsenek olyan kényelmes közlekedési eszközeik, mint a városiaknak. Órákhosszat tartó fázástó gyaloglások egyik helyről a másikra még mindig szükrégesek. Valóságos jótétemény a fáradt testnek a

Palma-kaucsuk sarok

PALMA tovább tart mint a bőr, olcsóbb annál, ruganyosabb járást biztosít és védi úgy a szervezetet, mint a cipőt.

Nőknél és az ifjúságnál a Palma-kaucsuk sarok elegáns külszint ad a cipőnek minden többkiadás nélkül.

Panama tisztítás **Givardi** tisztítás

„IDEAL“

nők: lapuzem, Cluj, Regele Ferdinand 8. **Mélyen leszállított árok Banco- és Panama-modellék** Férfi és női kalapok formálása, alakítása a legújabb divat szerint 24 óra alatt **gyári árban**

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Kedd: Mesék az írógépről. (Operette újdonság. Neményi Lili vendégjátékával. Rendes helyárral. Sorozatszám: 375.)

Szerda: Párisi kirakat. (Francia operette-újdonság. Neményi Lili vendégjátékával. Sorozatszám: 376.)

Csütörtök: Fügefalevél. (Operette repris. Neményi Lili vendégjátékával. Kun Magda főlépésével. Szám: 377.)

Péntek: Csattan a csók. (Párisi operette-újdonság. Neményi Lili bucsufőlépésével. Sorozatszám: 378.)

Szombat: Tyukketrec. (Csak felnőtteknek! Párisi bohózat-repr. Kezdeté 9 órákor. Mozi helyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 379.)

Vasárnap 6 órákor: A betyár kendője. (Népszínmű előadás, mozi helyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 380.)

Vasárnap este háromnegyed 9 órákor: Mersz-e Mária? (Operette-revü újdonság. Sorozatszám: 381.)

A színházi iroda hírei:

Neményi Lili vendégjátéka. Ma este kezd meg négy napra terjedő vendégjátékát Neményi Lili. Ma este olyan szerepében fog fellépni, amelyet Kolozsvárott még nem játszott, de amelyben Szegeden olyan sikere volt, hogy egy szezon alatt 40-szer kellett játszania A Mesék az írógépről című ope-

rettújdonságban partnerei ma este Men de Klári, László Andor, Ihász Aladár, Réthelyi Ödön, Miklóssy Margit, Leóvey Leó, Selmecei Mihály. Holnap, szerdán este a Párisi kirakat című ragyogóan szellemes francia operett-újdonságban fog fellépni Neményi Lili. A Párisi kirakat több mint egy év óta nem szerepelt a kolozsvári színház műsorán s így bizonyára széles körben fog nagy érdeklődést kelteni a szerda esti felújítása Csütörtökön este nagyon érdekes repris lesz. A négy év előtt fennemánál sikert aratott Fügefalevél fog teljesen új betanulással s új szereposztással. Neményi Lili vendégjátékával színrekerülni. A szobalány szerepében ezen az estén Kun Magda fog fellépni. A Neményi Lili bucsufőlépése pénteken este lesz, amikor megint olyan szerepet fog játszani, amit Kolozsvárott még nem játszott, a Csattan a csók című párisi operettújdonságban. Mind a négy előadást rendes helyárral tartják meg s a jegyeket mind a négy előadásra árusítják.

Mersz-e Mária reprisze. Vasárnap este részben új szereposztással kerül színpadra az idei évad legnagyobb sikerű újdonsága, a Mersz-e Mária? című angol operett.

Mozihelyáras olcsó előadás csak felnőttek számára. Szombaton este kivételesen 9 órákor fog kezdődni az előadás s a pénztár erre az estére csak felnőttek számára szolgáltat ki jegyeket. A Tyukketrec című erősen szóképző, bosszorkányosan ötletes, kacagtató párisi bohózat fog színrekerülni ugynevezett mozihelyárral: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyekkel.

Egyszeri próbahasználat megőzői, hogy a **Dr. TISCHLER-Creme** a legkövetkezős arckenőcs. Artalmas anyagokat nem tartalmaz. Kapható mindenütt.

Főlerakat: **Osváth** gyógyszerár - Targu-Mures

KÖNYV ÚJDONSÁGOK

SZASZANOV

Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Oroszország háborús külügyminiszterének beállításában. Paleologue-nagysikerű naplójának szerkesztője

Ára 408 lei.

SCHIDLOF

Az érvényesülés művészete

Mindenkinek hasznát veszi, ak társaságban mozog

Ára 90 lei.

Mau'ice Paleologue

II. Sándor cár tragikus regénye.

Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete

(A híres cárnő első őszinte, leplezetlen életrajza.)

Ára 128 lei.

TOLSZTOJ

legnagyobb szerelmi regénye

Karenina Anna

újra kapható. — A kötetes 1060 lapos regény ára 384 lei.

A legnagyobb amerikai díjjal kitüntetett regény

Szállnak a vadludak

Észak súlyos atmoszféráját es egy tipikusan amerikai szerelmi történet bája él **Ostenso** e regényében.

Ára 265 lei

Marian Harry

Kleopatra szerelmi élete

Egyiptom hírneves királynőjének aki egymásután hódította meg a római birodalom fejeit, első magyar nyelvű életrajza. Ára 136 lei.

Mauriac

A méregkeverő

a lélek poétájának, első magyar nyelvű könyve. A ma regényei sorozat. Ára izléses vászonkötésben 231 lei.

Lehetetlen szabadulni **Wallace** igazgató regényének varázsától. Olvassa el

A Poliantha titka

című regényét és ön is megerősíti ezt. Ára 136 lei.

A titokzatos banda

Ára 190 lei.

Zola

A pénz

Ára 289 lei.

SHAW

Ember és felsőbbrendű ember.

(Új kiadás.) Ára 170 lei.

Ludwigh Wolf

A játékos

Ára 204 lei.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

13

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

Dávid az előjáró mellé tolakodott. Egy szó sem került el haragját, de most, midőn ez az öreg és érdemes ember ügyet sem vetve az ütésekre és lovak patáira, a király udvari boldijával alkudozott. Dávid szívében a harag rettenetes magasra nőtt. Az öreg előjáró fáradhatatlanul mindent elkövetett, amit tudott és ahogyan tudta. De hol van végre a Megmentő, aki jobban csinálná!

14.

És ha mindez a megalázkodás menekülést hozott volna! De nem hozott menekülést! — A király nem vonta vissza a kiutasítási rendeletet. Ellenkezve, egyre hangosabban beszéltek a dolgról. Úgy mondták hogy a bírók a király pecsétjével ellátott okiratot már kezükben tartják és minden nap kihirdetik. Már a közelébi adatokat is beszélték, egy bizonyos napot emlegettek.

1511-ik év július 1-én kell minden zsidónak, férfiaknak és asszonyoknak, öregeknek és gyermekeknek, egészségeseknek s betegeknek évszázadok óta szerzett lakóházaikat és uccáikat elhagyniok, Semmi kifogás nem lesz nál, a védőlevelek kivétel nélkül érvénytelenek. Tul sokat vétettek a zsidók a törvények ellen. Tul hangosak a rendek panaszaival elenik, amint a kiutasítási rendelet szeretetreméltó bőbeszédűséggel megindokolja, így járt szájról-szájra a hír, egyesek kárörömmel mások halálos félelemmel hallgatták.

Küldözés! Tudták már, mit jelent ez. Bar még nem volt biztos, hogy a spanyol zsidók mintájára csak atyáik sírköveit vihetik magukkal, avagy ingóságai eladására is haladékat kapnak s így egy bizonyos összeget szabad lesz magukkal vinniök, — a külföldre nem volt valami nagy. Mindenesetre mondhatatlan kinok zürzavara vár a kivándorlókra. Mert mit fizetnek olyan ingóságokért és értéktárgyakért, amelyről tudják, hogy tulajdonosuk kénytelen tudni rajta! És még azok a spanyol zsidók is, akik titokban magukkal vitték aranyaik egy részét, család híjokapitányok állnokságának kitéve addig bolvongtak ide-oda a hajókon, míg utolsó aranyukra is odaadták egy korsó vizért és ez ehez szülőik látványától megriázkodtatott gyermekek saját jószántukból monik rabszolgaságba. — Dicerés illos larvas — kísérteteknek lehetett őket nézni — így írta le egy szentani ezekenek a zsidó hajóknak a lakóit, akik rövid pihenőre Génúába érkeztek. Papok érkeztek a fedélzetre egyik kezükben a feszülettel, másik kezükben egy darab kenyérral. Milyen emberséges az a város, amely befogadja a menekülteket. Másrészt azonban a betegségekre hivatkoztak, amit behurcolnak a zsidók, — betegségeiben természetesen nem volt hiány az összezsúfolt emberek között, — akkor lépett fel a francia lárvány is eiszben és ennek elterjedését is a zsidók számlájára írta a féltiszt nép. Így szerencsétlenségükre minden összefüggött. Nápolyból néhány hónap múltán kiűzték őket, a berberok között rájuk lóttek, mint a vadakra. Fezben a városon kívül kellett letelepedniök és a mezők füveiből éltek. Szombaton fogaikkal tépték a füvet, hogy meg ne sértsék a tiltó parancsolatot, amely a szombatra vonatkozik.

Mindezek a háborzongató történetek, amelyeket a spanyol kiűzés óta eltelt tizenkilenc év alatt nem felejtettek meg el, a gettóban uira életre kaptak.

Akadnak vigasztalók is. Emlegettek jótékony embereket, akik emberföltötti erőfeszítéssel kísérelték meg a

fájdalmak enyhítését, mint például a pizai nemes Jekiel, aki a menekülők hajóit a kikötőben várta és senkit sem bocsátott el segítség nélkül. «Néklülözések szakadnak ránk, hogy népiünk nagyjai védelmünkre keljenek.» Igen, voltak egyesek, akik valóságban büszkélkedtek a spanyol kiűzéssel. Ezek elragadtatással beszéltek — a mi szenvedéseinkről. — Mi mindent nem viseltünk mi már el évszázadok alatt. — De hogy tönkrementünk mi évszázadok szenvedései alatt — kiált Dávid egy ilyen úmbor újjongóra. És a pizai nemes Jakielt úgy nézte, mint egy embert, aki egy evőkanállal akarja a tengert kimeríteni.

Rémülettel állapította meg, hogy a mérhetetlen sok szenvedés, amelyben népének eddig része volt és amelyből a jövőben sem nagyon lesz megkímélve, rá ellenkező hatással volt, mint a többiekre. A többiek isten kezét látták benne, magasztosnak érezték magukat, — ő éppen ellenkezőleg undorodott ettől a sok szenvedéstől. Nem éreztett részvétet a boldogalankok és önmaga iránt: hanem mindenki ellen fellázadt, aki ilyen emberhez nem méltóan szenvedett. Erkölcsetelenség ilyen boldogtalannak lenni, gondolta magában. Nem kötelessége-e minden embernek, hogy ne engedje boldogtalanságát bizonyos határon túlnőni!

Ha éjszakánként Moikához ment ez mintegy menekülés és megváltás volt pusztító szenvedéseitől. Oh, Moikánál minden virág-tiszta, virág-könyvű volt. Szénnövésű, karcsú tagjai avu galimat adtak Dávidnak. Nem fog minden nyomerusásos pusztulásba veszni ezt lehetett határozott, szabályos arcának vonásairól leolvasni.

De most nemcsak csodálatot és szerelmet érezt Dávid a leány szépsége iránt. Vérszomias vágyai támadtak. — Mint kisfiú, sehogysen tudta Homérosznak egy elbeszélését megérteni. Hogy Vénusz hűtlen lesz urához és a háboru Istenéhez, Mars-hoz pártol. Egy ilyen durva műveletlen harci Istenhez! Hogy elhagyta az ő közönséges, sántító urát, aki még hozzá kézműves, egy kovács volt. — ezt még meg tudta érteni. De akkor legalább egy tekintélyes emberhez, egy nagy tudóshoz ment volna!... Most nevetett ezen gverekek gondolatán. Hirschl, akinél Homéroszt olvasta, nem tudott magvarázattal szolgálni neki. Az élet kellett, hogy megtanítsa rá, hogy Vénusz és Mars egymáshoz tartoznak. Oh, most szeretett volna egy Mars lenni, merész tettel megmenteni a hitközséget harccal és dicsőséggel a szeretett Szépség-Istenőt véglegesen magához ragadni.

Milyen képtelenség volt ez! — Oh, egész másképp kellett volna, hogy történjenek. — Engem elűznek. Vége van, nem látjuk többet egymást.

— Én veled megyek Dávid, — én veled megyek.

Dávid megróbálta elképzélni, hogyan halad Monika a kiűzöttek sorában, az ő anyja mellett, atyjának és atyia tanítványainak hátamögött, akik a tóratekerceket viszik, az előjáró mögött és az őz tudósok mögött — Monika, a fehér szőke, kacagó asszony! — Első pillantásra lehetett látni, hogy ez lehetetlenség volt.

— Tudnék egy módot — mondta Monika, mikor a fiu újból panaszkodni kezdett.

— Te?

— Csak néhány szavadba kerül — és ti mindnyájan Prágában maradtok.

— Néhány szavadba — és hogyan? — Azt nem mondhatom meg neked.

— Mondd meg, mondd meg!

— Ő vonakodott. Milyen gyakran fordult ez elő — hogy ő unszolja, minden

egy újat külön simogatja, mintha a finom ujjak közötti barlangokban volna a titok elrejtve. — és a leány egyre azt hajtogatja: — Biznod kell benne! — Az ögróghoz akarsz menni, Monika?

— Nem.

— Tudom, hogy eltaláltam, de ebbe sohasem fogok beleegyezni.

— Rosszul találtad ki. De ha egyszer eljön az ideje, akkor tudd meg, hogy csak ide kell jönnöd — és csak azt kell mondanod: Monika, az óra elérkezett — akkor én már tudni fogom.

— Sohasem fogom én azt mondani.

— Annál jobb, talán nem is lesz rá szükség. Remélhetőleg.

— És ha szükség volna is rá, ha a legrosszabb következne is be! Sohasem fogd azt hallani tőlem, Monika. Ha tudom, Monika, hogy tiszta, jó eszközeid vannak! Miért nem akarsz megmondani, hogy mit akarsz csinálni?

— Bíz csak reám Dávid, bíz csak reám, Báránkyám.

Monika ezt a becéző nevet találta ki számára. De ő nem szereti ezt a becéző nevet. — Már elégszer megtiltottam neked... Miért mindig uira ezek a kicsinyítések. Játékszerek vagyunk mi, hogy ilyen kicsinyítően és megvetően neveznek bennünket? És mindig ezek az állathasonlatok! Az ő »kutyaszemei« gyakran beszélt a leány — nos, most még egy báránkyka is hozzá.

— Haragszol reám? Nem akartam semmi rosszat, — mondia ártatlanul és most őszintén megbánja Dávid, hogy így rávált. Homlokon csókolja és látja a könnyeket szemeiben. — Semmi sem teszlek, amíg meg nem parancsolod.

— Sohasem fogom ezt parancsolni. Ere esküszöm.

A leány lehuzza esküre emelt kezét és nagyon komolyan néz rá! — Ne esküdj semmire. Nem tudhatod, mi jön. Ne esküdj semmire. Dávid, Báránvyokám.

15.

A prágai zsidó hitközség helyzete egyre veszélyesebb lett. Minden nap új hír kelt szárnyra a kiutasítási rendelet megerősítése felől, amiről vitakoztak, hitték és titokban mégsem hitték el egészén. Husvét első napján a zsidó rangidősök szokásos körutjukba fogtak, hogy ajándékot vigyenek, évtizedes szokás szerint, a város elközelítéséig: Aranyat, cukrot, fűgét, mandulát, gesztenyét, citromot, muskátlivirágot fűszereket és libákat. Megjelentek az érseknél a kancellárnál, a főbíróknál, a hivatalnokoknál, főembereknél, irnokoknál sőt a hóhérnál és a sintérsnél. A szigorú urak némelyike ezuttal nem fogadta a küldöttséget, de a legtöbbször minden épen úgy folyt le, mint az előző években. — kitünő alkalom a zsidó város éleselméjű koponyái számára, hogy a tényeket így vagy úgy magyarázzák, a fenyegető küldözést vagy ennek az ellenkezőjét ragyogóan bebizonyítsák.

Egy új kihallgatásra is jelentkeztek a királynál. — egyik párt véleménye szerint, amelynek élén az előjáró Elia Munka volt, kilátás volt rá, hogy sikerülni fog ezt a kihallgatást elérni. A másik párt a meggazdagodott ékszerésszel, Kralik Jakabbal az élén kétség levonta ennek a lehetőségét, mindent rossznak és hibásnak, sőt károsnak talált, amit Munka tett és kibökte, hogy inkább az ögróghoz, nemes Rozsmittal urhoz kellene egy utat találni. Margoliot Isák, a rabbi, mikor nézte felől kérdezték, mindegyiknek és egyiknek sem adott igazat, elrendelte, hogy a temetőben, a mártírok sírjainál kell imádkozni, hogy a veszély elmúljon feijük felől.

Eközben az óváros piacán a zsidó-

kapu előtt mindennap sok csöcselék gyült össze. A városi órszéknek alapos fáradságába került, hogy szétszórja az egyre növekvő tömeget. — Újra vissza jövünk, — kiáltotta a tömeg. Szónokok izgatták a népet, gazdag zsákmány ígéretével. A zsidó-városban híre szaladt, hogy vezetőik között egy német egy fekete kovácsinas tűnik ki, tájékozva dühében, úgy, hogy néha mint egy kétségbeesésben ökleivel előbb a zárt kaput veri, majd saját homlokát kalapácsolja. Bár rosszul beszél, eszhi, mégis jól ért hozzá, hogy üvöltő dühre és hálaimegyvőbésre ragadja a tömeget, úgy, hogy nem egy már közülük az alabárdos örökre rohan, hogy a gyűlölt zsidókhoz vezető utat szabaddá tegye. Haláleset is fordult elő. A véres ruhákat a kovácslegény aztán kardjára szurta és mint egy lobo-gót hordozta körül azzal a kiáltással, amely azóta a banda háborus kiáltása lett: — Újra visszajövünk! — Dávid sejtette, hogy a vad szónok nem lehet más, mint Gáspár, a »Békanühely«-ből való legény.

Egyszer szürkületkor, amikor Monikától jött és a csigalépcsőn az udvarba lépett, előbelépett Gáspár a lakóházból egy tekintettel, amelyre nem lehetett felelet. Dávid elfelejtette ezt a találkozást. Csak most a borús napok félelme és izgalmai közepette merült fel bosszúuravágyó tekintete — »Büncim gonosz vetése érni kezd« gondolta Dávid — A csipkebokorból tűz üt ki és elpösz titia Libanon cedrusait.

Szomorúságának ezen idejében Dávid némi vigasztalást talált egy embernél, akinél a zsidó-városnak egyetlen polgára sem kerestt volna vigaszt Gerzonnál, az örült toronyórnél.

Mindig közelebb jutottak egymáshoz. Kezdetben csak kényszerűségből, mert Dávidnak minden éjjel szüksége volt a kulcsra. Fecsegés és beszélgetés nélkül ez természetesen nem ment. Közben észrevette eleinte igaz ijedel-mére, hogy az ör megszerette őt nyugtalan, vizitista szeméit gyakran nyugtatta kedvetlön rajta. Gyermeke-telen volt, talán egy fiút kívánt magának. Dávid óvakodott, hogy bizalmába férközzön. Mindig apja parancsával jött, vette a kulcsot és semmit sem vallott be kívánságaiból és gondolataiból. Még sem tudott néhány rövid beszélgetést elkerülni. Keményen tartotta magát, családja miatti szegényezésből nem fogadta el a másik részvételt. — Nem fogadom el az áldást — mondta hevesen, eltaszította az öreg kariát, aki szomorkodva tért vissza örökös munkájához, a festegetéshez. — Ne áldjon meg — közben amiatt aggodott, hogy szegvéne elviselhetetlenné válna, ha az öreget nem mint idegent, hanem mint barátját használná ki. Ezt a gyenge gondolatot, amelytől védekezésül talált ki, nem is használhatta sokáig. Nemsokára kiderült, hogy Dávid elvetemedett hiúságában a kulcsot már megmondolás nélkül, vagy könnyen legyőzhető kétségek mellett veszi magához — és hogy ennek dacára az öreg rejtélyesen csendes modorától elragadtatva egyre inkább csodálta őt, akit pedig ilyen szegvényletesen csalt meg egyik éjjel a másik után.

(Folyt. köv.)

Rönköt
tölgyet
diót
vásárol, ugyszintén
másat is, lehetőleg 40 centől felfelé,
de 30 centől is. **Fueurstein** Kálmán
fakereskedő, Cluj, C. Victoriei 61. Csak
komoly utaletelekre kérek komoly ajánlatot

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓHIVATAL

Str. Baro

SZERKESZTŐSÉG

Éjjeli telefon

ELŐFIZETÉSI ÁLLÁS

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy óra

XI évfolyam

1928 július

56

A tragédia

Lloyd George

rés nagymester

veszteséi hideg

kalja már a

ki államra

bélaotálygalyas

széggel irta be

Minden jól

retes, hogy La

irói és politik

áll emberi kv

szor igazságai

tok elérése cél

gyilagossgat

állapítani, hog

foszva szemé

megállják hel

mus főnöke a

mit beszél.

Legutóbb a

ról nyilatkozott

a nézetének

egész paktum-

vonalkozásai

nyelnek tragés

George számsz

hogy Anglia

szaralési konf

békepolitikák

közt hadicél

előtt

Mindenki tu

rek nagyrőse

sal hiszi, hog

Lloyd George

hiszi, egy em

vannak. Nem

len, hogy ő ö

mint a konz

őszintesége,

akárja diszkr

merit az ember

rányítani az

pa és Amer

kémiai intézet

szabaduljon a

ket katonai k

arra a borzal

világ ellen ke

burgi phogén

izelőt mely

készülő polk

püllőrajak, a k

liárdokát emé

nek arra a ha

eredménye ki

égen dandárok

melynek nyom

a ma még ter

Az új világ

szet kitörne.

fuvallat volt,

szóra sem ér

optimisták, aki

ván, hogy ez a

az embereket

haman magát

Lloyd Georg

optimisták kö

tudja, hogy ro

miniszterelnök

már uralkodn

élő emberek t

Már pedig a

és önző vezető

vagy legalább

Mindenki érzi

de mint valam

zében, — e ka

fa előkészítésé

Európa feg